

PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vzdělávání a příprava k povolání u lidí s
mentálním postižením na Teplicku

Zdeněk Herman - Speciální pedagogika

21.4.2011

Prohlášení:

Prohlašuji, že Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a uvedl jsem veškerou literaturu, kterou jsem použil v diplomové práci.

Děkuji za ochotné konzultace a neochvějnou trpělivost mému Vedoucímu práce panu doc. PhDr. Janu Šiškovi, PhD.

Anotace

Region Teplice má specifika jako každý jiný. V mé diplomové práci bádám jaká by chtěla být budoucnost pro lidi, kteří k ní potřebují pomoc, dopomoci ke kvalitě života, na kterou mají právo jako lidé bez postižení. Kromě krásné přírody je přítomen v regionu i velký průmysl a pozůstatky drancování životního prostředí. Za dob komunismu zde byla i velká porodnost dětí s Vrozenými vývojovými vadami. Děti vyrostli a nyní jako dospívající plánují, nebo měli by plánovat vlastní budoucnost, ale jejich postižení a někdy jejich bezprostřední prostředí jim k rozvoji nepomáhá. Proto mě zajímá kompenzace, kterou by mělo nabídnout vzdělání a následně jejich povolání, bydlení, kamarádi apod. Popsal jsem v teoretické části jednotlivé vzdělávací procesy, které lidé s MP prodělávají. V praktické části jsem bádám, jak jsou na Teplicku vzdělávací procesy a příprava k povolání vedeny. Prováděl jsem tedy kvalitativní průzkum. Kromě několika škol je Arkadií veden komplexní systém edukace a přípravy k povolání pro lidi především s lehkým mentálním postižením. Především jsem vedl pohovory s pedagogy i žáky, ba dokonce absolventy přípravy k povolání nebo řídicími pracovníky. Pozoroval jsem žáky na praxích a reakce jejich řídicích pracovníků. Především jsem došel k několika překvapením, zejména pokud jde o postoje potenciálních zaměstnavatelů, kde jsem předpokládal jen nevoli pomáhat lidem s mentálním postižením a nebylo vždy tak, a předpokládal jsem větší chuť lidí s mentálním postižením pracovat, přitom také nebylo vždy tak. Nic není černobílé ale k tomu se právě dopídíte přečtením práce. Bádání mě velice obohatilo o postoje, které by dříve mě ani nenapadly.

Anotace

Teplice Region specifics are like everyone else. In my thesis I research what could be the future for the people who need her help, assisting, conditional on the quality of life, to which they are entitled as people without disabilities. In addition the beautiful nature is present in the region and a big industry and the remains of the looting of the environment. In the days of communism, there was even a birth rate of children with Congenital developmental defects. The children grew up and now as a teenager, plan, or they should plan their own future, but their disability, and sometimes their immediate environment, helping them to develop not too much. Therefore, I'm interested in compensation, which should offer education and, subsequently, their t profession, homes, friends, etc. I described in the theoretical part the individual educational processes for people with the MR. In the practical part I ever touch, how educational processes and training shall be kept in region. Therefore I was doing a qualitative survey. In addition to several of the schools is a comprehensive system of education and training for people with slight mental disabilities. In particular, I led interviews with educators and students, and graduates of the training or decision-makers. I watched the pupils on the practices and the reaction of their management staff. I went to several surprises, in particular as regards the position of potential employers, where I assumed just unwilling to help people with mental disabilities to work, but also it was not always so. Nothing is black and white but you can get to know by reading the work. Research on the position make me richer, that would have previously dreamed me.

MOTTO:

...Jiné je tvé dítě.

Jiné ve svém duševním bohatství,

Jiné v rozvoji svých schopností,

Jiné ve vztazích ke světu,

Jiné ve svém jednání I počínání,

Jiné v běžných reakcích.

Je jiné, ale není horší.

Heinrich Behr

OBSAH:

1. Problém mentální retardace.....	11
2. Přístupy k mentální retardaci.....	12
3. Historie péče o lidi s mentálním postižením	13
4. Klasifikace mentální retardace.....	14
4.1.F 70 Lehká mentální retardace.....	14
4.2.F 71 Středně těžká mentální retardace IQ 35-49.....	14
4.3.F 72 Těžká mentální retardace IQ 20-34.....	15
4.4.F 73 Hluboká mentální retardace IQ méně jak 20.....	15
4.5. Jiná mentální retardace F 78	15
5. Didaktika dětí s mentálním postižením.....	15
5.1. Výukové cíle.....	15
5.1.1 Kognitivní cíle.....	15
5.1.2 Afektivní cíle.....	16
5.1.3 Psychomotorické cíle.....	16
5.2. Téma vzdělání.....	17
5.3. Dovednosti.....	17
6. Právní podklad pro péči, vzdělávání a přípravě k povolání lidí s mentální retardací.....	17
6.1. Právní úpravy mezinárodní.....	17
6.2. Česká právní úprava.....	17
7. Rámcový vzdělávací plán.....	19
7.1. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání RVP- PV.....	19
7.2. Základní škola praktická RVP ZV-LMP.....	19
7.2.1. Cíle	20
7.2.2. Klíčové kompetence.....	20
7.2.3. Výukové cíle.....	21
7.2.3.1. Jazyk a jazyková komunikace.....	21
7.2.3.2. Cizí jazyk.....	24
7.2.3.3. Matematika a její aplikace.....	24
7.2.3.4. Informační a komunikační technologie.....	26
7.2.3.5. Člověk a jeho svět.....	26
7.2.3.6. Člověk a společnost	27
7.2.3.7. Člověk a příroda	29
7.2.3.8. Člověk a svět práce	33
7.2.3.9. Umění a kultura	36

7.3. Přípravný stupeň Základní školy speciální.....	36
7.4. Základní škola speciální RVP-ZŠS.....	36
7.4.1. Formy vzdělávání žáků podle RVP SPECIÁLNÍ se zdravotním postižením.....	37
7.4.2. Hodnocení výsledků vzdělávání.....	37.
7.4.3. Klíčové kompetence.....	37
7.4.4. Výukové cíle.....	39
7.4.4.1. Jazyková komunikace	39.
7.4.4.2. Matematika a její aplikace.....	40
7.4.4.3. Informační a komunikační technologie.....	42
7.4.4.4. Člověk a jeho svět	42
7.4.4.5. Člověk a svět práce.....	43
7.5. Praktická škola JEDNOLETÁ RVP-PRŠ 1.....	45
7.5.1. Vstupní předpoklady žáků.....	46
7.5.2. Pojetí a cíle vzdělávacího programu.....	46
7.5.3. Vzdělávací oblasti.....	46
7.5.3.1. Český jazyk a literatura.....	46
7.5.3.2. Matematika.....	46
7.5.3.3. Rodinná výchova.....	46
7.5.3.4. Hudební a pohybová výchova.....	47
7.6. Praktická škola dvouletá RVP-PRŠ 2.....	47
7.6.1. Odborné kompetence pro všechna zaměření školy.....	48
7.6.2. Vzdělávací okruh.....	48
7.6.2.1. Český jazyk a literatura.....	48
7.6.2.2. Cizí jazyk.....	49
7.6.2.3. Matematika a její aplikace.....	49
7.6.2.4. Informační a komunikační technologie.....	49
7.6.2.5. Člověk a společnost.....	49
7.6.2.6. Profesionální příprava.....	49
7.6.2.7. Rodinná výchova.....	50
7.7. Odborné učiliště.....	50
7.8. Rehabilitační třídy Základních škol speciálních-dříve pomocných.....	51
8. Příprava k povolání.....	51
8.1. Právní podklad pro přípravu k povolání lidí s postižením.....	51
8.1.1. Chráněné pracoviště §75.....	51
8.1.2. Chráněná dílna § 76.....	53
8.1.2. § 81	52
8.2. Tranzitní program.....	53
8.3.Podporované zaměstnávání.....	53

9.	Praktická část	54
9.1.	Teplicko a jeho specifika	55
9.2.	Vzdělávání lidí s mentálním postižením na Teplicku.....	55
9.3.	Speciální základní škola a speciální mateřská škola Teplice, Trnovanská 1331, příspěvková organizace	56
9.4.	Arkadie	56
9.4.1.	Základní škola a praktická škola Arkadie.....	57
9.4.2.	Praktická škola jednoletá	58
9.4.3.	Praktická škola dvouletá	58
9.4.4.	Přechod ze školy do života	59
9.4.5.	Praxe studentů Praktické školy Arkadie	59
9.4.6.	Keramická dílna Úpořiny	59
9.4.7.	Keramická dílna Krupka	60
9.4.8.	Technická a kompletační dílna	60
	Ekodvůr.....	61
9.4.9.	Rehabilitační dílny Krupka, Rovná-Teplice, Úpořiny.....	62
9.5.	Vlastní průzkum	62
9.5.1.	Metodika průzkumu	62
9.5.2.	Pohovory se studenty Praktické školy	63
9.5.3.	Kontakt absolventy podporovaného zaměstnávání.....	65
9.5.4.	Pohovor s provozovatelkou Bio restaurace Zahrada.....	65
10.	Závěr	66
	Resume.....	67
	Odborná literatura.....	67
	webové odkazy.....	67
	Přílohy.....	71

Úvod: Problém mentální retardace a její vliv na kvalitu života

Podle Americké definice, mentální retardace je dána třemi kritérii. Za prvé méně než 70 – 75 je IQ.

Za druhé nacházíme u jedince poruchu adaptivních dovedností ve dvou anebo více oblastech každodenního života – jako je komunikace, hygiena, sebeobsluha, psaní, čtení počítání.

Za třetí tento stav se nachází u jedince od dětství. Mentální retardaci podle základního rozdělení můžeme rozdělit podle stupňů IQ, nebo podle původu na vrozené nebo získané.

Podle Vágnerové Mentální retardace porucha Centrální nervové soustavy, kdy hranicí pro mentální retardaci je IQ 70 (Vágnerová, 1999). Získaná mentální retardace je úpadek rozumových schopností po 2. roce života, který je nazvaný demence, a malých dětí deteriorace, na rozdíl od vrozené pre- a perinatálně- která je nazvána oligofrenie. Příčiny vrozené mentální retardace bývají různé infekce, jako je toxoplazmóza, zarděnky u matky nebo genetické poruchy jako je trizomie na 21. chromozomu (Downův syndrom), dále teratogenní vlivy, kterými je alkohol, znečištěné ovzduší apod. Získaná mentální retardace je zpříčiněna infekcí v dětství jako je toxoplazmóza nebo zánět mozkových blan, dále poúrazové stavy anebo ke stáru degenerativní poruchy jako je např. Morbus Parkinson. Demence v porovnání od oligofrenie má někdy progredující charakter (Muller, Valenta, 2004). Mentální retardaci lze tedy definovat jako vývojovou duševní poruchu se sníženou inteligencí vykazující úbytek kognitivních funkcí, řečových, pohybových a sociálních schopností a dovedností s příčinou prenatalní, perinatální a postnatální (Muler, Valenta 2004).

Prubířským kamenem kvality demokratické společnosti je kvalita jejího zájmu o občany, kteří jsou na její péči nejvíce závislí – o nemocné, postižené a staré lidi (Švarcová, 2000). Představy „normální“ společnosti o lidech s mentálním postižením jsou opřeny o hromadě nejasností a nevědomostí, kterým pomohla segregace postižených lidí před převratem r. 1989. Lidé s jakýmkoli postižením byli uklizeni v Ústavech sociální péče mimo dohled běžných lidí a nyní je jejich pohyb mezi námi pro někoho překvapením. Dnes je pořád možné, že i lékař nebo zdravotní personál doporučuje rodičům, aby postižené dítě uklidili do ÚSP a nekomplikovali si jím život (Švarcová, 2000). Paní Jana Hrdá v brožurě o zaměstnávání postižených poukazuje, že cizinci se diví, jak málo vozíčkářů nebo mentálně postižených vidí, jako by jich u nás bylo málo. Není jich málo, jen nebývají viditelní a bývají pořád uklizení někde v ústavech (www.jus.cz). Naštěstí s pokrokem se však mínění mění a sám jsem byl svědkem, jak rodiče pečují a nejen vychovávají, ale i vzdělávají holčičku s Rettovým syndromem, kde na prohlížeči www.youtube.com pod názvem Tonička lze prohlédnout její pokrok.

Jde o pochopení, že v každé společnosti najdeme menšinu, která se liší nejen barvou pleti, ale například i jakýmkoli postižením nebo naopak mimořádným nadáním. Kvalitní

společnost podněcuje integraci odlišných lidí k zařazení k většinové společnosti a ke zvýšení kvality jejich života na podobnou úroveň, který mám většinová společnost.

Pojem Integrace v psychopedii by se dal vykázat mírou nezávislosti člověka s mentálním postižením. Je zákonité, že pokud je člověk nezávislý na lidech v blízkém prostředí, je potřeba aby dovedl postarat se sám o sebe, být vzdělaný, vydělat si na jídlo, aby dovedl hospodařit se svými financemi, aby mohl mít vlastní bydlení, pokud možno byl mobilní a aby komunikoval s prostředím.

První a neopomenutelný integrační faktor je rodina, dále to jsou kamarádi jak s postižením nebo bez, dále proces vzdělávání, jak mimoškolní nebo škola, přechod k povolání a povolání jako takové. Ve své diplomové práci bádám možnosti vzdělávání a přípravy k povolání na Teplicku, v regionu, kde je větší výskyt dětí a lidí s mentálním postižením, jejichž příčina byla teratogenní, především znečištění ovzduší. Další příčinou je třeba připomenout migraci obyvatelstva za prací v dobách komunismu, především dělnických profesí z různých koutů Československa včetně Podkarpatské Rusi na konci 40. let a migraci romského etnika. Věřte nebo nevěřte, v Ústeckém kraji tedy i na Teplicku je vyšší výskyt asociálních jevů jako je kriminalita, alkoholismus nebo toxikomanie. R. 2008 Ústecký kraj byl na 3. místě se 4 % v počtu narozených dětí s vrozenou vadou (www.uzis.cz). V dobách komunismu největším teratogenním vlivem bylo znečištění ovzduší. 800 mikrogramů síry na metr krychlový byl tehdy limit, kdy děti mohly chodit do školy po celé republice, zatímco severočeské měli limit posunutý několikrát výše, protože by se jinak do škol nedostali vůbec. Po r. 1990 se mnohé pozměnilo. Ovzduší je nyní čisté, nebývá teratogenním vlivem, ale uzavíráním dolů se z regionů, který nabízel pracovní místa, náhle stal region s největší nezaměstnaností. Nyní lidé intaktní sami hledají bezúspěšně práci, a zaměstnavatelé mívají pramalou motivaci nabízet pracovní místo lidem, kteří by potenciálně přibrzdžovali výkon podniku pro jejich funkční poruchu.

2. Přístupy k mentální retardaci

Nyní profesionálové, kteří studují problematiku mentální retardace, odlišují 3 druhy přístupu k lidem s mentální retardací.

První a doposud nejvíce rozšířený přístup k mentální retardaci je **LIMITAČNÍ**, který vidí člověka s mentálním postižením jako osobu s podprůměrným intelektem, která bude vždy jen závislá na druhých lidech. Tento přístup má hlubokou historii, která je od počátku minulého století. Dochází k jakémusi ponižování člověka nálepkování – labeling – které je zakládáno na popisu diagnóz. Diagnostika je podkládána hlavně měřením inteligence pomocí IQ testu a adaptací chování jedince na jeho prostředí, ve kterém člověk s mentálním postižením žije. Byly vypočítávány jen jeho nedostatky a chyby. Pro jeho zařazení do chráněného prostředí bylo takové hodnocení dobré. Však když bereme v potaz právo lidí s jakýmkoli postižením na kvalitní život, má tento přístup k lidem s jakýmkoliv postižením své chyby.

Jako druhý přístup je **POPISNÝ** přístup k mentální retardaci a bývá dneska aktuální, který nechce používat pojem mentální retardace a pokud je to nevyhnutelné, mluví raději o lidech s mentálním postižením, kde především mluví o člověku a pak o postižení. Definice je opřena o anglický termín “learning disabilities” kdy Angličané jej používají právě i pro lidi s mentálním postižením. Popisný přístup se snaží přesně exaktně popsat, jak je mentální retardace projevována. Výhodou popisného přístupu je popisnost a boj proti předsudkům a nálepkování postižených lidí, avšak pro jeho tendenčnost a neuspořádání mimo vzdělávací činnost má limitované uplatnění.

Jako nejvhodnější přístup k mentální retardaci k integraci lidí je **EKOLOGICKÝ** přístup. V přístupu takovém je mentální retardace brána pojímána prvotně jako vztah mezi charakteristikou jedince a charakteristikou prostředí.

Přístup je podle Huanga postaven na 3 pilířích, jako kompetence – co jedinec dokáže, druhým pilířem je prostředí, třetím pilířem je fungování jedince v prostředí, kdy hlavní roli hraje podpora jedince s postižením. (www.dobromysl.cz)

3. Historie péče o lidi s mentálním postižením

Kolem roku 1500 před Kristem v Thébách se mluví poprvé o mentálně postižených lidech na papyrových svitcích. Píše se v nich o postižení hlavy. Nedá se mluvit o jakékoli pomoci lemm s postižením. V polovině druhého století byly děti s postižením prodávány kočovným společenstvem pro pobavení.

Ve 14. Století byly pokládány základy k novým nalezincům, kde byly děti s postižením odkládány. Důležitý mezník bylo učení Johna Locka, která r. 1690 publikoval Eseje o lidském rozumu. Na rozdíl od Reného Descarta pojímal člověka, který je nepopsanou deskou bez vrozených myšlenek a je jen na výchově, jaký člověk bude a dále oddělil mentální retardaci od psychických poruch.

Dalším milníkem byl Viktor jako chlapec z Aveyronu, kdy chlapec, který žil ve francouzských horách v divočině pak byl odchycen a předán do ústavu pro hluchoněmé. Ujal se jeho výchovy Jean Itard, který apeloval na roli smyslové výchovy a vzdělání. Jeho výsledky předčili očekávání mnoha pedagogů. Jean Itard byl pedagogem Eduarda Seguina, který vypracoval komplexní výchovný plán pro lidi s mentální retardací a byl průkopníkem psychopedie.

V Českých zemích r. 1863 je vydáván zákon O Domovském Právu, jenž je první legislativou, která řeší péči o „úchylné“ jedince, neboť určuje nárok postižených na sociální pomoc. V praxi zákon přinesl rozvoj zemských ústavů pro mentálně, tělesně a smyslově postižené občany (Muller, Valenta, 2004).

Teprve Řád školní o vyučování z roku 1905 podpořil zřizování zvláštních pomocných a podpůrných tříd pro méně nadané= děti, kromě smyslově postižených.

Jeden z prvních psychopedů v Čechách byl **Karel Slavoj Amerling**, lékař a přírodovědec, který bezplatně řídil první ústav pro slabomyslné, jímž bylo **Ernestinum na Pražském hradě**. Dalším pedagogem, který byl ředitelem Ernestina, byl **Karel Herfort**, který prosadil individuální přístup k chovancům a prohloubil jejich výuku a zavedl chorobopisy.

Na počátku dvacátého století Alfred Binet byl průkopníkem měření intelektu a r. 1910 vznikla klasifikace slabomyslnosti a mentální retardace na idiocii, imbecilitu a debilitu.

V 60. letech 20. století několik autorů bádá hodnocení výsledky žáků a příčiny neprospěchu.

V 70. letech se počala rozvíjet speciálně-pedagogická diagnostika, která doplňuje diagnostiku intaktní populace.

4. Klasifikace mentální retardace

Klasifikace podle klinických znaků se dělí na několik druhů mentální retardace. Nová klasifikace MR je od r. 1992 zpracována WHO v Ženevě, která poněkud mění dříve používanou klasifikaci.

4.1 F 70 Lehká mentální retardace "IQ 50-69

Lehkou mentální retardaci je nejjednodušší diagnostikovat pro dovednost komunikovat a možnost dítěte podrobit se klinickému pohovoru. Podle poznatku Beáty Krahulcové 40% lidí se 68-70 IQ jsou postiženi Dyslálií a 96% lidí s IQ 52-67. Přesto jejich postižení většinou neznemožňuje komunikaci. Většina lidí je plně nezávislá v sebeobsluze a v sociálně nenáročném prostředí se pohybovat bez omezení a problémů. V socio-kulturním kontextu retardace nemusí působit nějaké závažné problémy. Projevuje se, když je dítě emočně a sociálně nezralý, jako problematicky přijímá kulturní požadavky, a kdyby měl problémy řešit problémy praktického života jako udržení si dobrého zaměstnání, nebo jiného finančního zabezpečení, bydlení a jiné. Výchovná péče má velký význam u těchto klientů, distribuce dalších duševních poruch e podobná intaktní populaci.

Organické příčiny se vyskytují u méně klientů, u většiny jedinců jde převážně o dolní variantě distribuce inteligence v populaci, jak poukazuje Gaussova křivka.

4.2. F 71 Středně těžká mentální retardace IQ 35-49

Nyní je hodně porušeno chápání i komunikace a nakonec i sebeobsluha. Někteří žáci jsou dovední při kvalifikovaném pedagogickém vedení osvojit si čtení, psaní a počítání. Děti a dospělí lidé vyžadují chráněné prostředí, ve kterém by mohli normálně fungovat. 96,2% dětí je postižených dyslálií a čtvrtina má hlasovou poruchu. Komunikace je jednoduchá a chudá na obsah i v dospělosti. Avšak poznal jsem i chlapce, který měl diagnostikovanou inteligenci v pásmu středně těžké mentální retardace, ale přitom podle komunikace byla téměř na běžné úrovni, pokud jsme nezabrousili do některých

abstraktních témat. Dokonce velmi rád povídal. Někteří lidé dosahují vyšší úrovně v dovednostech sensoricko-motorických než v úkolech závislých na verbální komunikaci, zatímco jiní, kteří jsou velmi neobratní, bývají dovední v komunikaci a interakci mezi lidmi podle Švarcové, 2000.

Mentální retardace v pásmu středně těžkého postižení a retardace pohybového vývoje je někdy doprovázena epilepsií, neurologickými, tělesnými poruchami, popřípadě i duševními. Příčina bývá více organického původu. U některých lidí najdeme Dětský autismus.

4.3. F 72 Těžká mentální retardace IQ 20-34

Jak hlubší je mentální retardace, tak komplikovanější je její přesné diagnostikování. Kategorie je v mnohém podobná předešlé kategorii, pokud jde o klinický obraz, přítomnost organické etiologie a přidružené poruchy (Švarcová, 2000). Nyní je hodně retardovaný motorický vývoj, který je vidět již v předškolním věku. Jedinci nebývají schopni sebeobsluhy, jejich potrava musí být speciálně upravena, povětšinou na kašovitou formu. Najdeme běžně kombinace s příznaky celkového poškození CNS. Komunikace bývá přibrzděna na předřečové úrovni. Velmi časté bývají poruchy chování, jako afektivní chování, sebepoškozováním, hry s fekáliemi apod. Mám vlastní zkušenost, jak jedna klientka s těžkou mentální retardací ráda dávala hlavičky. Bylo to opravdu bolestivé.

4.4. F 73 Hluboká mentální retardace IQ méně jak 20

Postižení jedinci nedovedou porozumět požadavkům ošetřujícího personálu. Potřebná je trvalá péče v nezákladnějších úkonech (Muller, Valenta, 2004). Možnosti výchovy a vzdělání jsou velmi omezené. Při dlouhodobém vzdělávání jde, aby jedinec vykonal jednoduché úkony v sebeobsluze. Popravdě hluboká mentální retardace je jen problematicky měřitelná a posuzuje se jen namátkou (Švarcová, 2000).

4.5. Jiná mentální retardace F 78

Jde o mentální retardaci, která je kvůli přidružené poruše, jako je porucha zraku nebo u nemluvicích komplikovaně měřitelná.

5. Didaktika dětí s mentálním postižením

Didaktika bádá vzdělávání a výuku. V našem případě bádá děti s lehkou ale i těžkou mentální retardací. Přestože problematika didaktiky postižených nemá ucelený pořádek, přece jen jde o disciplínu s velkou metodickou bází. Bádá nejen expirií, každodenní praxe pedagogů, ale i bádá teoreticky na podkladě badatelské aktivity pracujícími metodami pedagogického výzkumu. Didaktika MP se dělí na teorii vzdělávání lidí s MP a na teorii výuky MP.

Jádrem teorie edukace je téma vzdělání, které bere ohled na výukové cíle a tím vzniká vzdělávací program, který jmenujeme kurikulum.

5.1. Výukové cíle realizujeme pomocí dílčích a konkrétních úkolů.

5.1.1. Kognitivní cíle vymezujeme hierarchicky uspořádanými kategoriemi.

1. Paměť – zapamatování si poznatků, které je pro děti s MP nejmenším problémem především v učivu, kde jde o nárok na mechanickou paměť
2. Pochopení poznatků
3. Aplikace poznatků v typových příkladech
4. Aplikace poznatků v problémových příkladech
Aplikace v problémových příkladech je i pro děti s lehkým mentálním postižením bývá nedostupná a nebudou schopni nespécifické problémové příklady vyřešit.

5.1.2. Afektivní cíle jsou postaveny na zvnitřnění hodnot a pracuje se s následujícími kategoriemi:

1. Přijímání
2. Reagování, které je odlišeno od první kategorie větší aktivitou dítěte s MP
3. Nabývání hodnoty
4. Integrovaní hodnoty v kontinuitě jiných hodnot
5. Vytvoření hodnotového žebříčku

5.1.3. Psychomotorické cíle mají následující kategorie:

1. Nápodoba některé z činností
2. Praxe, při které se učí činnost podle verbální instrukce
3. Zpřesňování – dokonalejší aktivita
4. Koordinace – několik aktivit v jdoucích sekvencích

5.2. Téma vzdělání rozumíme soustavu vědomostí, dovedností, návyků, postojů, které by dítě mělo pojmout. Ucelený systém těchto tematických komponent. Kategorii vědomostí jde charakterizovat pojetí faktů technických, humanitních a přírodních věd.

5.3. Dovednosti chápeme jako vyvinuté vlohy. Ze psychologie víme, že jedinec si přináší při narození některé vlohy, které pak je dobré propracovat k dokonalosti.

6. Právní podklad pro péči, vzdělávání a přípravě k povolání lidí s mentální retardací

6.1 Právní úpravy mezinárodní

Nynějším hlavním podkladem práv a svobod lidí jakkoliv postižené je Mezinárodní úmluva práv osob s postižením podepsána 13. prosince 2006 a ČR ji podepsala v březnu 2007,

V úmluvě je apelováno na právo lidí s postižením mít vzdělání, právo na privátní život, právo na rehabilitaci, na práci a kvalitní bydlení jako člověk intaktní.

Když se koukneme do dějin, najdeme několik klíčových dohod o právech lidí s postižením.

Prvním podkladem pro právní zakotvení plnohodnotného života lidí s mentálním postižením bychom mohli považovat **Všeobecnou Deklaraci práv a svobod** podepsanou 10. prosince 1948, kde již v 3. Článku je psáno Každý má právo na život a jeho bezpečnost. Podepsalo ji 50 států. Československo se však zdrželo hlasování spolu s Jugoslávií, Ukrajinou, Běloruskem, Polskem, aj.

Dále připomeňme dokumenty jako Evropská **konvence o ochraně lidských práv a svobod r. 1950-**

Evropská sociální charta přímo výslovně apeluje na právo lidí s postižením na práci – „Osoby se zdravotním postižením mají právo na přípravu k výkonu povolání a na profesní adaptaci, bez ohledu na původ a charakter jejich postižení”.

Dále je **Deklarace práv mentálně postižených osob** l. p. 1971, kde je apelováno jako v chartě, na tezi že člověk s mentálním postižením má stejná práva jako jiní občané, jako právo na řádnou léčebnou péči, výuku a výchovu, která plně rozvine personu a právo na bydlení.

6.2. Česká právní úprava

Na podkladě mezinárodních úmluv lidských práv stojí Listina základních práv a svobod, která je zakomponovaná v první hlavě Ústavy ČR. Ve článku 4. Listiny základních práv je deklarováno právo na život.

Vzdělávání dětí s mentálním postižením se řídí **školským zákonem č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**, a pozdějších novel. Dále Národním vzdělávacím programem a Rámcovými vzdělávacími programy.

Následně každá škola má vlastní vzdělávací program.

Hnedka ve 2. § je řečeno, že vzdělání je založeno na zásadách rovného přístupu bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, majetku a kromě jiného také zdravotního stavu.

§16 přesně vykresluje, kdo je vzděláván jako žák se speciálními potřebami. Odstavce 3 a 4 říkají, jaké je zdravotně a sociálně znevýhodněné dítě. Odstavec 6 pak upřesňuje, že mají být použity upravené metody, které jsou přizpůsobeny zdravotnímu a mentálnímu stavu dítěte a odstavec 7 říká, že dítě s postižením má právo na bezplatné propůjčení si kompenzačních a pedagogických pomůcek a knih. Odstavce č. 9 poskytuje řediteli možnost zřídit funkci asistenta pedagoga, pokud je ve třídě dítě se speciálními potřebami, ale je potřeba vyjádření školského poradenského zařízení.

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují **Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP). Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené školským zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů.

Základní vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením se realizuje v základní škole nebo základní škole samostatně zřízené pro žáky s postižením a je spojeno s povinností školní docházky po dobu devíti školních let, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku². Ve výjimečných případech až do dvacátého roku věku dítěte.

Podle § 37 Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku. O odkladu školní docházky rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka, která musí být doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře³.

Ukončení základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením se řídí § 55 zákona č. 561/2004 Sb.

Paragraf 40 – 43 určuje možnosti individuálního vzdělávání pro žáky prvního stupně, které je zakládáno na požadavku rodičů a je povoleno ředitelem školy, do které by mělo být dítě zařazováno. Je pak nadále určeno, jaké podmínky budou dodrženy pro individuální vzdělávání. Podle § 42 krajský úřad na základě souhlasu rodičů a posouzení lékaře určí, jak bude vzděláváno dítě s mentálním postižením.

§ 44 říká, jaké jsou cíle základního vzdělání a to jak žáků bez postižení, tak i žáků s jakýmkoli postižením. Cíle jsou, aby žák uměl tvořivě myslet a přiměřeně řešit problémy běžného života. Aby chránili své fyzické a psychické zdraví a měli vytvořené hodnoty k sobě, k lidem a ke světu.

Podle § 49 může ředitel školy - nejprve se souhlasem rodičů nebo zákonných z. - na doporučení lékaře a pedagogicko-poradenského centra převést žáka do vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením.

§ 58 říká obecné cíle sekundárního vzdělávání, tady jak jsou upevňovány vědomosti a hodnoty dítěte a jak je žák připravován na život a k povolání.

§ 59 říká – Podmínky k přijetí ke střednímu vzdělávání je absolvování základního vzdělání.

§ 60 poskytuje volnou ruku k rozhodování ředitele střední školy, zda bude přijímat žáky přijímací zkouškou, která však musí odpovídat podmínkám rámcového vzdělávacího programu.

§ 177 - §179 říká, jak je řešena dostupnost škol a jejich zařízení, kdo je zřizovatelem a jaké má kompetence

§ 164 říká, jaké kompetence má ředitel

7. Rámcový vzdělávací plán

Pro potřeby vzdělávání lidí s mentálním postižením jsou podstatné Rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání, pro základní vzdělávání plus úprava pro žáky s lehkým mentálním postižením a rámcový vzdělávací program pro střední vzdělávání.

7.1. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách s programem upraveným podle speciálních potřeb dětí a v přípravných třídách základních škol.

Děti s mentální retardací bývají ve třídách s menším počtem dětí, kde je navíc ku pomoci asistent pedagoga. Výchova je koncentrována na nácvik hygienických návyků a nácvik sebeobsluhy.

7.2. Základní škola praktická RVP ZV-LMP

Byla dříve jmenována jako Zvláštní škola. Výuka v Základní škole praktické je určena Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školy plus příloha upravující vzdělávání dětí s lehkým mentálním postižením.

Je to program pro základní vzdělávání, který akceptuje nižší rozumové schopnosti dětí, jejich fyzické a psychické předpoklady, kvůli nimž nemohou se vzdělávat v běžné základní škole.

Vzdělávání dětí s LMP je prováděno v základní škole anebo ve třídách pro děti se speciálními potřebami při základní škole anebo v základní škole praktické. V některých případech jde povinnou docházku odložit o jeden rok, nejvýše však do začátku roku, ve kterém dosáhne žák osmého roku věku. Docházka je devítiletá, popřípadě nejvýše do konce školního roku, kdy bude dítěti 17 let.

Vzdělávání je zajišťováno formou individuální integrace v běžné škole, nebo formou skupinové v běžné škole anebo přímo ve škole pro žáky s LMP.

Vzdělávání v běžné základní škole trvá 9 let. První stupeň 1. – 5. Ročník a 2. stupeň 6. – 9. Ročník. Vzdělávání v základní škole praktické je 10 ročníků. Ukončení základního vzdělávání je dokládáno vysvědčením z posledního ročníku.

U žáků s LMP bývají cíle vzdělání stejné jako u žáků základního vzdělávání. Jiné bývají formy výuky a pedagogické metody.

7.2.1. Cíle jsou:

-Rozvíjet dovednost učit se a zdokonalit poznávací procesy u žáků. -Vést žáky k všestranné a účinné komunikaci. Vedení ke kooperaci a respektování práce dalších dětí.

-Dalším cílem je vedení k samostatnému projevu a prosazení se a vedení k zodpovědnosti za své chování.

-Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.

-Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný Na základě pochopení základních potřeb zdravého vývoje člověka je třeba vytvářet a upevňovat poznatky a dovednosti žáků v oblasti péče o zdraví a jeho preventivní ochrany, vést žáky k pozitivnímu myšlení, k překonávání stresových situací, adekvátnímu jednání v konkrétních situacích a k organizaci denního režimu ve smyslu dodržování zdravého životního stylu.

Dále je potřebné vedení žáků ke vzájemné toleranci a respektu k dalším lidem, kulturám. Náročnost adaptace na uvedené požadavky souvisí s pomalejším přechodem žáků od pochopení norem chování k jejich praktickému uplatňování.

7.2.2. Klíčové kompetence je množina vědomostí, dovedností, postojů a hodnot každého žáka. Jsou klíčovým předpokladem pro jeho rozvoj.

Cílem vzdělávání je rozvinout klíčové kompetence každého jedince na nejvíce dosažitelnou úroveň.

Klíčové kompetence máme:

Klíčové kompetence k učení

-Využívá dobré metody k učení, -pracuje s knížkami a vhodnými materiály, -vyhledává informace, -uvědomuje si význam vzdělávání v kontextu s pracovním uplatněním,

Klíčové kompetence k řešení problémů

-rozpozná problém a hledá nejlepší způsob řešení, -přijímá důsledky chování, -požádá o radu anebo přivolá pomoc v nouzi,

Klíčové kompetence komunikativní

-vede dialog, -využívá písemné informace bezproblémově,

Klíčové kompetence sociální a personální

-rozpozná nevhodné chování, respektuje jiné lidi a chce udržet dobré vztahy, je vnímavý k potřebám nemocných lidí, -měl by na konci základního vzdělání chráněn před zneužíváním jeho osoby, měl by rozpoznat vypočítavé chování jiných,

Klíčové kompetence občanské

-ví o základních právech a povinnostech, chrání své zdraví, komunikuje v základních právních úkonech

Klíčové kompetence pracovní

dovede základní pracovní úkony a vyvíjí komunikační dovednosti, - výdrž v práci a koncentruje se na výkon, má kladný postoj k manuální práci,

Vzdělávacích částí je 9 jako u Rámcového programu pro základní vzdělávání.

- **Jazyk a jazyková komunikace** (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*)
- **Matematika a její aplikace** (*Matematika a její aplikace*)
- **Informační a komunikační technologie** (*Informační a komunikační technologie*)
- **Člověk a jeho svět** (*Člověk a jeho svět*)
- **Člověk a společnost** (*Dějepis, Výchova k občanství*)
- **Člověk a příroda** (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*)
- **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)
- **Člověk a zdraví** (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)
- **Člověk a svět práce** (*Člověk a svět práce*)

7.2.3. Výukové cíle

7.2.3.1. JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE je hlavní vzdělávací oblast, ve které se děti učí mluvní i písemnou formu spisovného a úředního jazyka. Komunikace je rozdělena do výuky Českého, tesy mateřského jazyka a Cizího jazyka.

Český jazyk a literatura je rozdělen do 3 specifických složek: Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova Literární výchova. Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Komunikační a slohová výchova vede žáky k rozvíjení slovní zásoby, řečových schopností a komunikačních dovedností, k vnímání a chápání různých jazykových sdělení. Hlavním úkolem je naučit žáky správně a srozumitelně se vyjadřovat, osvojit si správnou techniku psaní, napsat krátká sdělení a číst s porozuměním. Na prvním stupni má složka komunikační a slohové výchovy samostatnou část *Psaní*.

Jazyková výchova se zaměřuje na osvojení a užívání mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě. Je nástrojem funkčního dorozumívání žáků. Literární výchova se zaměřuje na postupné vytváření základních čtenářských dovedností a návyků a na odpovídající reprodukci přečteného. Prostřednictvím četby se žáci seznamují se základními literárními formami a učí se rozlišovat představy od skutečnosti.

Cizí jazyk umožňuje žákům s lehkým mentálním postižením komunikaci v rámci integrované Evropy. Znalost základů cizího jazyka jim pomáhá překonat jazykovou

bariéru při cestách do zahraničí, připravuje je k praktickému užívání jazyka, zlepšuje jejich postavení při přestupu do středního vzdělávání i při uplatnění na trhu práce, a tím zamezuje jejich společenské izolaci.

Cíle jsou -

- rozvíjení řečových schopností, myšlení, emocionálního a estetického vnímání
- srozumitelnému vyjadřování se ústní i písemnou formou spisovného jazyka
- dorozumívání v běžných komunikačních situacích, ke sdělování názorů
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku
- osvojení a rozvíjení správné techniky čtení a psaní, vytváření čtenářských dovedností a čtení s porozuměním
- získávání základních literárních poznatků důležitých pro pochopení čteného textu
- zvládnutí orientace v textech různého zaměření
- k individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla a zájmu o literaturu
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu v běžných situacích

1. stupeň KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- dbát na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání, - rozumět pokynům přiměřené složitosti, - číst s porozuměním jednoduché texty, - zvládat základní hygienické návyky spojené se psaním a dodržovat čitelnost psaného projevu, - psát písmena a číslice – dodržovat správné tvary písmen,- spojování písmen i slabik, - převádět slova z mluvené do psané podoby, - dodržovat správné pořadí písmen a úplnost slov, - zvládat opis a přepis krátkých vět

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- tvořit otázky a odpovídat na ně, - vyprávět vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluvit se v běžných situacích, - v mluveném projevu volit správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči, - mít vytvořenu odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování, - popsat jednoduché předměty, činnosti a děje, - opisovat a přepisovat jednoduché texty, - napsat správně a přehledně jednoduchá sdělení, - dbát na úpravný a čitelný písemný projev, dodržovat vzdálenost mezer mezi slovy - ovládat psaní hůlkového písma

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- znát všechna písmena malé a velké abecedy, - rozpoznat samohlásky (odlišovat jejich délku) a souhlásky, - tvořit slabiky, - rozlišit věty, slova, slabiky, hlásky, - psát velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- určovat samohlásky a souhlásky, - rozlišovat tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládat pravopis měkkých a tvrdých slabik
- správně vyslovovat a psát slova se skupinami dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě, - řadit slova podle abecedy, - správně vyslovovat a psát znělé a neznělé souhlásky - dodržovat pořádek slov ve větě, poznat a určovat druhy vět, - poznat podstatná jména a slovesa

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák by měl

- rozeznat základní literární druhy a žánry, - dokázat vyhledat potřebné informace v oblasti literatury, - orientovat se v literárním textu, hledat a pokusit se najít hlavní myšlenku, - umět ústně formulovat dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení, - získat pozitivní vztah k literatuře

7.2.3.2. CIZÍ JAZYK

V dnešním kosmopolitním prostředí je potřebné, aby každý mohl komunikovat nejméně v jednom jiném jazyce jak v mateřském a proto ani děti s LMP nejsou výjimkou. Podstatou je nauka jednoduché komunikace v běžném každodenním životě.

2. stupeň Očekávané výstupy

žák by měl

- být seznámen s cizím jazykem ve zvukové podobě, - osvojit si základní výslovnostní návyky, - zvládat základní číslovky a jejich pojmenování, - rozumět obecně známým slovům a frázím a zvládnout pozdravy, přání a poděkování, - vytvořit jednoduché otázky, zápor a odpovědi, -vést jednoduchý rozhovor, - zvládat čtení a překlad jednoduchých pojmů a názvů, - orientovat se ve slovníku daného jazyka

7.2.3.3. MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

V předmětu je akcentováno praktické využití početních dovedností v běžném životě. Především posilujeme logiku a prostorovou představivost. Děti se učí číst číslice a poznávat matematické znaky. Matematika je podstatným předmětem jako jazyk a proto prolíná celým základním vzděláním.

Obsah matematiky je rozdělen do několika témat.

Čísla a početní operace

Vztahy a práce s daty

Geometrie

Aplikační úlohy

1. Stupeň -číslo a početní operace

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- číst, psát a používat číslice v oboru do 20, numerace do 100
- sčítat a odčítat s pomocí znázornění v oboru do 20,- porovnávat množství a vytvářet soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20
- znát matematické pojmy + , - , = , < , > a umět je zapsat
- umět rozklad čísel v oboru do 20,- řešit jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- číst, psát a porovnávat čísla v oboru do 100 i na číselné ose, -numerace do 1000, - rozeznávat sudá a lichá čísla , - sčítat a odčítat z paměti i písemně dvouciferná čísla , - zapsat a řešit jednoduché slovní úlohy , -zaokrouhlovat čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách, -zvládnout s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100 , -tvořit a zapisovat příklady na násobení a dělení v oboru do 100
- umět používat kalkulaátor

Závislosti, vztahy a práce s daty

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- zvládat orientaci v prostoru a používat výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu, - modelovat jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek, - doplňovat jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20 , - uplatňovat matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- určit čas s přesností na čtvrt hodiny, převádět jednotky času v běžných situacích, - umět jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- poznat a pojmenovat základní geometrické tvary a umět je graficky znázornit, - umět používat pravítko, - rozeznat přímku a úsečku, narýsovat je a vědět, jak se označují

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- měřit a porovnávat délku úsečky, - sestrojít rovnoběžky a kolmice, - znázornit, narýsovat a označit základní rovinné útvary, - určit osu souměrnosti překládáním papíru,
- vypočítat obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran, - poznat základní tělesa

2. stupeň Číslo a početní operace

Očekávané výstupy

žák by měl

- psát, číst, porovnávat a zaokrouhlovat čísla v oboru do 1 000 000
- zvládat orientaci na číselné ose, - písemně sčítat, odčítat, násobit a dělit víceciferná čísla, dělit se zbytkem, - pracovat se zlomky a smíšenými čísly, používat vyjádření vztahu celek – část (zlomek, desetinné číslo, procento), - číst desetinná čísla, znát jejich zápis a provádět s nimi základní početní operace, - řešit jednoduché úlohy na procenta, - provádět odhad výsledku, zaokrouhlovat čísla

Závislosti, vztahy a práce s daty

Očekávané výstupy

žák by měl

- užívat a ovládat převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu, - zvládat početní úkony s penězi, - používat měřítko mapy a plánu, - vyhledávat, třídít a porovnávat data

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Očekávané výstupy

žák by měl

- umět zacházet s rýsovacími pomůckami a potřebami, - odhadovat délku úsečky, určit délku lomené čáry, graficky sčítat a odčítat úsečky, - vyznačovat, rýsovat a měřit úhly, provádět jednoduché konstrukce
- vypočítat obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu, - vypočítat povrch a objem kvádra, krychle a válce, - číst a rozumět jednoduchým technickým výkresům, - sestrojít základní rovinné útvary ve středové a osové souměrnosti, - načrtnout základní tělesa a sestrojít jejich sítě, - používat technické písmo

Aplikační úlohy

Očekávané výstupy

- žák by měl - samostatně řešit praktické úlohy, - hledat různá řešení předložených situací,
- aplikovat poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí, - využívat prostředky výpočetní techniky při řešení úloh

7.2.3.4. INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Nynější doba vyžaduje počítačovou gramotnost. Psát e-maily nebo přijímat informaci z prohlížeče je nyní základem komunikačních dovedností jako je trivium. Děti rozvíjí dovednost elektronicky komunikovat, logicky přemýšlet a vyhledat potřebné informace.

1. stupeň Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- ovládat základní obsluhu počítače, - pracovat s výukovými a zábavnými programy podle pokynu, - dodržovat pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

2. stupeň Očekávané výstupy

žák by měl

- ovládat základy psaní na klávesnici, na uživatelské úrovni práci s textovým editorem, využívat vhodné aplikace
- zvládat práci s výukovými programy, - vyhledat potřebné informace na internetu, - dodržovat pravidla zacházení s výpočetní technikou

7.2.3.5. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Společnost a příroda je prostředím člověka. Je vycházeno z prvotních poznatků o svém domově a lidech a přírodě kolem nás. Děti vytvářejí citový vztah k domovu a vlasti. Lidé kolem nás a příroda a čas je téma.

1. stupeň místo, kde žijeme

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

zvládnout orientaci v okolí svého bydliště a v okolí školy
- popsat a zvládat cestu do školy, - znát nejvýznamnější místa v okolí

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- popsat polohu svého bydliště na mapě, začlenit svou obec (město) do příslušného kraje,
- orientovat se na mapě České republiky, určit světové strany, - mít základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě, - znát region, ve kterém bydlí, jeho pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti, - sdělit a popsat poznatky a zážitky z vlastních cest, - poznat státní symboly

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- znát role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišovat blízké příbuzenské vztahy, - pojmenovat nejběžnější povolání a pracovní činnosti- vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- dodržovat pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě) - rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých - reagovat vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Rozmanitost přírody

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- popsat a porovnat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích, - poznat nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat, - pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny a poznat rozdíly mezi dřevinami a bylinami, - uplatňovat základní zásady chování v přírodě, - provádět jednoduché pokusy se známými látkami

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- poznat propojenost živé a neživé přírody, přizpůsobení organismů prostředí
- popsat střídání ročních období
- uvést zástupce živočišné a rostlinné říše vyskytující se v nejbližším okolí a popsat jejich základní životní podmínky - zvládat péči o pokojové rostliny a znát způsob péče o drobná domácí zvířata
- uplatňovat zásady ochrany přírody a životního prostředí, - popsat vliv činnosti lidí na přírodu a posoudit, které činnosti přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
- provést jednoduchý pokus podle návodu

Člověk a jeho zdraví

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

- uplatňovat hygienické návyky a zvládat sebeobsluhu, - dodržovat zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných, - uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce- pojmenovat hlavní části lidského těla, - dokázat sdělit své zdravotní potíže a pocity, - zvládnout ošetření drobných poranění

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

- pojmenovat a popsat orgánové soustavy, - rozlišit jednotlivé etapy lidského života, - uplatňovat základní dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu, - uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro cyklisty, - poskytnout první pomoc při drobných úrazech a přivolat lékařskou pomoc, - mít osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek, - reagovat přiměřeně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

7.2.3.6. ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Tematický okruh navazuje na téma Člověk a jeho svět. Jeho podstatou je poznatky historie v kontextu české a světové historie. Důležité je vychovat děti k principům

demokratické společnosti, k respektování lidských práv, potřebná je multikulturní výchova. Předměty, které naplňují tento okruh, je Dějepis a Výchova k občanství.

V Dějepisu je výuka zaměřena na kontext vývoje lidstva a dějin národa a jeho kulturu a ve Výchově k občanství je jedinec formován mravně a k volnému jednání, aby byl odpovědný k lidem, jak se k nim chová. Měl by vědět základní právní předpisy, aby dokázal obhájit svá základní práva.

Dějepis

Počátky lidské společnosti

Očekávané výstupy

žák by měl

- mít představu o rozdílech způsobu života pravěkých a současných lidí
- podle obrázků umět popsat pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty
- pochopit význam dějin jako sdělení minulosti

Středověk a křesťanství

Očekávané výstupy

žák by měl

- mít základní poznatky z období počátku českého státu, - znát úlohu a postavení církve ve středověké společnosti, - být seznámen s obdobím rozkvětu českého státu v době přemyslovské, lucemburské, - charakterizovat příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí

Novověk

Očekávané výstupy

žák by měl

- vědět o důsledcích objevných cest a poznávání nových civilizací
- znát rozdíly způsobu života společnosti jednotlivých historických etap, - mít přehled o zásadních historických událostech v naší zemi, - poznat význačné osobnosti našich dějin

Nejnovější dějiny

Očekávané výstupy

žák by měl

- být seznámen s příčinami a politickými, sociálními a kulturními důsledky 1. světové války, - mít základní poznatky o vzniku samostatné Československé republiky, - znát průběh a důsledky 2. světové války a nový politický a hospodářský vývoj v Evropě, - chápat význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti

Výchova k občanství

Očekávané výstupy

žák by měl

- mít základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků, - formulovat své nejbližší plány, - uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišit projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem, - rozpoznat hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a být ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům, - být seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie, - kriticky přistupovat k projevům vandalismu

Pak by měl žák chápat principy demokratické společnosti, měl by chápat fungování administrativy, znát některá práva a povinnosti lidí a chápat důsledky porušování práv a povinností a vědět, proč je důležité volit do poslanecké sněmovny

Péče o občana

Očekávané výstupy

žák by měl

- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním, - dokázat vyřizovat své osobní záležitosti, v případě potřeby požádat vhodným způsobem o radu, - rozeznat nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy, -- uvědomovat si význam sociální péče o potřebné občany

Mezinárodní vztahy

Očekávané výstupy

žák by měl

- uvést některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a vědět o výhodách spolupráce mezi státy
- uvést příklady mezinárodního terorismu

7.2.3.7. ČLOVĚK A PŘÍRODA

Tematický okruh navazuje na tematický okruh Člověk a jeho svět. Jde o prohlubující přírodovědnou výuku 1. stupně. Jde o pochopení přírody v kontinuitě s celým světem. Propojení přírodopisu s fyzikou, chemií a zeměpisem. Jsou tedy v okruhu 4 předměty.

FYZIKA

Očekávané výstupy

- znát vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles při řešení jednoduchých problémů, -předvídat změnu pohybu těles při působení síly, - aplikovat poznatky o jednoduchých strojích při řešení praktických problémů

Mechanické vlastnosti tekutin

Očekávané výstupy

- využívat poznatků o zákonitosti tlaku v klidných tekutinách

Energie

Očekávané výstupy

žák by měl znát vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců), - rozpoznat vzájemné přeměny různých forem energie, jejich přenosu a využití, -rozeznat teplo přijaté či odevzdané tělesem, -pojmenovat výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Zvukové děje

Očekávané výstupy

-rozpoznat zdroje zvuku, jeho šíření a odraz, -posoudit vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka

Elektromagnetické a světelné děje

Očekávané výstupy

žák by měl-sestavit podle schématu elektrický obvod, - rozlišit stejnosměrný proud od střídavého a změřit elektrický proud a napětí, -znát zdroje elektrického proudu, -znát zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními, - znát druhy magnetů a jejich praktické využití , -rozpoznat, zda těleso je, či není zdrojem světla , -znát způsob šíření světla v prostředí,

Vesmír

Očekávané výstupy

žák by měl znát planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci, - objasnit pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země, -rozlišit hvězdu od planety na základě jejich vlastností

CHEMIE

2. stupeň

Pozorování, pokus a bezpečnost práce

Očekávané výstupy

žák by měl -rozlišit společné a rozdílné vlastnosti látek, -rozpoznat přeměny skupenství látek, -pracovat bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami, -umět reagovat na případy úniku nebezpečných látek

Směsi

Očekávané výstupy

žák by měl

poznat směsi a chemické látky , -rozeznat druhy roztoků a jejich využití v běžném životě , -rozlišit různé druhy vody a uvést příklady jejich použití, - uvést zdroje znečišťování vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí

Částicové složení látek a chemické prvky

Očekávané výstupy

žák by měl, - znát nejobvyklejší chemické prvky a jednoduché chemické sloučeniny a jejich značky, -rozpoznat vybrané kovy a nekovy a jejich možné vlastnosti

Chemické reakce

Očekávané výstupy

pojmenovat výchozí látky a produkty nejjednodušších chemických reakcí

Anorganické sloučeniny

Očekávané výstupy

žák by měl - popsat vlastnosti a použití vybraných prakticky využitelných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a znát vliv těchto látek na životní prostředí, -orientovat se na stupnici pH, změřit pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem, -poskytnout první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem

Organické sloučeniny

Očekávané výstupy

By měl zhodnotit užívání paliv jako zdrojů energie, - znát příklady produktů průmyslového zpracování ropy, - uvést příklady bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v potravě z hlediska obecně uznávaných zásad správné výživy

PŘÍRODOPIS

Obecná biologie a genetika

Očekávané výstupy

žák by měl, - získat základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích, -orientovat se v přehledu vývoje organismů a rozlišit základní projevy a podmínky života, -rozpoznat rozdíl mezi jednobuněčnými a mnohobuněčnými organismy znát základní funkce hlavních orgánů a orgánových soustav rostlin i živočichů, -poznat význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka, - vědět o vlivu virů a bakterií v přírodě a na člověka

Biologie hub

Očekávané výstupy

žák by měl, -rozpoznat naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků, -poznat lišejníky

Biologie rostlin

Očekávané výstupy

By měl porovnat vnější a vnitřní stavbu rostlinného těla a znát funkce jednotlivých částí těla rostlin, -vědět o základních rostlinných fyziologických procesech a o jejich využití, - rozlišit základní systematické skupiny rostlin a znát jejich zástupce, -popsat přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí, -znát význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování

Biologie živočichů

Očekávané výstupy

žák by měl porovnat vnější a vnitřní stavbu živočichů a vysvětlit funkce jednotlivých orgánů, -rozlišit jednotlivé skupiny živočichů a znát hlavní zástupce, -odvodit na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasnit -jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí , -využívat zkušeností s chovem vybraných domácích živočichů k zajišťování jejich životních potřeb, -vědět o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňovat zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

Biologie člověka

Očekávané výstupy

žák by měl - popsat vznik a vývin jedince , -charakterizovat hlavní etapy vývoje člověka , -popsat stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce, -rozlišovat příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňovat zásady jejich prevence a léčby, - znát zásady poskytování předlékařské první pomoci při poranění

ZEMĚPIS

2. stupeň

Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie

Očekávané výstupy

rozumět základní geografické, topografické a kartografické terminologii, -získat osobní představu o prostředí, které nás obklopuje, umět ho popsat a určit jednoduché vazby, vyjádřit, co mu prospívá a škodí

Přírodní obraz země objasnit důsledky pohybů Země , -vědět o působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost, -vědět o působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu

7.2.3.8. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Cíleně se zde výuka koncentruje na nácvik kreativity, manuálních činností, pracovních aktivit, kdy jsou plněny klíčové kompetence pracovní pro praktický život a výběr budoucího povolání. Cílem je nácvik motoriky a pracovních dovedností, vybudování kladného postoje k práci a výsledkům, pochopení návodů a orientace v dokumentaci, nácvik přesnosti a vytrvalosti.

DIDAKTIKA PRACOVNÍHO VYUČOVÁNÍ U DÍTĚTE S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

Při pracovním vyučování především musíme předvést názornou ukázkou, jak má finální předmět vypadat. Pedagog předvede ale také i nářadí, kterými je předmět vyráběn,

materiál a pracovní metoda. V nižších ročnících používáme jako předlohu více předmětů a obrázků, ve vyšších ročnících použijeme nákresy jako předlohu. Pro dítě s mentální retardací je typická motivační nevyhraněnost. Pedagog by si měl být jistý, že žák pochopil přesně cíl práce a je třeba si uvědomit, že mentálně postižený žák pracuje uvědoměle jen, pokud má motivaci, na rozdíl od žáka, který když není motivovaný, kompenzuje motivaci vůlí. K větší uvědomělosti patří také odpovědnost žáka za své pracovní místo a pracovní nástroje. Velmi podstatná je instrukce, kterou a jak podává pedagog žáků, kdy práci předvede nejprve učitel a pak vybídne i některé děti, které zkusí práci provést následně. Na prvním stupni se pracuje především s papírem a modelovací hlinou a na 2. stupni předeném pracujeme se dřevem, kovem a sklem. Dílenské práce při montování probíhá výuka při údržbě byciklu.

1. stupeň

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami, -vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů, - pracovat podle slovního návodu a předlohy

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl vytvářet přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu, -využívat při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii, -volit vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu, -udržovat pořádek na pracovním místě; dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytnout první pomoc při drobném poranění

2. stupeň

PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY

Očekávané výstupy

žák by měl získat základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech, - provádět jednoduché práce s technickými materiály a dodržovat technologickou kázeň, - pracovat s jednoduchou technickou dokumentací, orientovat se v pracovních postupech a návodech, -řešit jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí, -organizovat svoji pracovní činnost, -dodržovat obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytnout první pomoc při úrazu

PRÁCE S OSTATNÍMI MATERIÁLY

rozlišovat různé druhy materiálů a znát jejich vlastnosti, -zvolit vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu, -správně vybrat a používat vhodné pracovní nástroje a pomůcky, -dovést pracovní postupy k finálnímu výrobku

PRÁCE MONTÁŽNÍ A DEMONTÁŽNÍ

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl znát funkci a užití jednoduchých pracovních nástrojů a pomůcek, -provádět při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž, -pracovat podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu, -udržovat pořádek na svém pracovním místě, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytnout první pomoc při drobném úrazu

2. stupeň

ovládat montáž a demontáž jednoduchého zařízení, -provádět údržbu jednoduchých předmětů a zařízení

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popsat jeho výsledky, -pečovat o nenáročné rostliny v bytě i na zahradě

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

znát základní podmínky a postupy pro pěstování vybraných rostlin, -ošetřovat a pěstovat podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádět pěstitelská pozorování, -volit podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní, -dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce a ochrany zdraví; poskytnout první pomoc při úrazu při práci na zahradě

2. stupeň

žák by měl

-volit vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin, -pěstovat a ošetřovat květiny v interiéru a využívat je k výzdobě, -používat vhodné pracovní pomůcky a provádět jejich údržbu, -prokázat základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty, - dodržovat technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytnout první pomoc při úrazu způsobeného zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami

Příprava pokrmů

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

připravit samostatně jednoduchý pokrm, -upravit stůl pro jednoduché stolování chovat se vhodně při stolování

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl znát základní vybavení kuchyně, -připravit samostatně jednoduché pohoštění, -uplatňovat zásady správné výživy, - udržovat pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržovat základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytnout první pomoc při úrazu v kuchyni

2. stupeň

používat základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhovat spotřebiče, -připravit pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy

Přehled o povolání

Žák 9. ročníku by měl mít přehled o učebních oborech, na které by se potenciálně hlásil a měl by být schopný posoudit možnosti pracovního uplatnění. Měl by vědět i o poradenství, na které, kdyby bylo potřeba, obrátit

7.2.3.9. UMĚNÍ A KULTURA

Přispívá ke kultivaci osobnosti žáka tím, že dává prostor pro uplatnění jeho tvořivých schopností a zprostředkovává mu umělecké zážitky prostřednictvím vlastní tvorby. Vzdělávací oblast má významný rehabilitační a relaxační charakter. Na žáky působí harmonizující prostředí, ve kterém se snižuje jejich vnitřní napětí, psychická nevyváženost, nesoustředěnost a v mnohých případech i agresivita.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

vytváří u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudebnost, podporuje schopnosti hudbu emocionálně prožít a poskytuje vhled do hudební kultury. Hudební činnosti podporují u žáků rozvoj hudebních schopností.

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

-zpívat jednoduché písně v rozsahu kvinty, -rozlišovat sílu zvuku, -soustředit se na poslech jednoduché krátké skladby

Očekávané výstupy – 2. období

zpívat písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem, -odlišit tóny podle výšky, síly a barvy, -naučit se správně hospodařit s dechem při interpretaci písní – frázování, -doprovodit spolužáky na rytmické hudební nástroje,

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák by měl

znát a interpretovat vybrané lidové a umělé písně, - soustředit se na poslech skladeb většího rozsahu, -rozeznávat různé hudební žánry, -rozpoznat vybrané hudební nástroje symfonického orchestru, -znát vybrané hudební skladatele a jejich díla

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

zvládnout základní dovednosti pro vlastní tvorbu, -rozpoznávat, pojmenovat a porovnat linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele), -uplatňovat vlastní zkušenosti, prožitky

Očekávané výstupy – 2. období

rozlišovat, porovnávat, třídit a pojmenovat linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznávat jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast); získané zkušenosti uplatňovat podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních, při vnímání umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele), -při tvorbě vycházet ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie, -vyjádřit (slovně, mimoslovně, graficky)

7.3 Přípravný stupeň Základní školy speciální

Dne 21. 2. 2009 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Uvedená novela školského zákona mimo jiné upřesňuje opatření, týkající se vzdělávání dětí se zdravotním postižením. Novelou byla zakládána přípravy ke vzdělávání, která se jmenuje Přípravný stupeň Základní školy speciální. Umožňuje nezbytnou přípravu na vzdělávání dětem s těžším mentálním postižením, postižením více vadami a autismem (dále jen „dětí“). Příprava na vzdělávání v „přípravném stupni“ respektuje vývojové zvláštnosti těchto dětí v době nástupu k plnění povinné školní docházky. Školské účelové zařízení „přípravný stupeň“, byl dosud zřizován na základě možnosti dané § 17 vyhlášky č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních. Vzhledem k požadavku zřizovatelů (především KÚ), kteří nenacházeli závaznou právní oporu a zmocnění k ekonomickému zabezpečení tohoto zařízení v zákoně, byl „přípravný stupeň“ zařazen do školského zákona výše citovanou novelou. Děti zařazené do „přípravného stupně“ nezískávají vysvědčení ale jen osvědčení o absolvování přípravného kurzu.

7.4. Základní škola speciální RVP-ZŠS

Základní škola speciální, dříve pomocná, vzdělává děti, které pro mentální postižení anebo kombinaci více vad nemohou se vzdělávat podle RVP ZV, nebo RVP ZV-LMP.

Však taková škola jim ale umožňuje vzdělávat se v přizpůsobených podmínkách, a aby děti s těžkým mentálním postižením a souběhem vad, do kterých patří hluboké mentální postižení při odborné pedagogické péči přijali základní poznatky a dovednosti. Vzhledem k několika stupňům mentálního postižení je problematické prokázat jeho hloubku. Povinnost docházky je po dobu 9 let, nejvýše však do konce roku, kdy žákovi bude 17 roků, ve výjimečných případech 20 roků.

..

7.4.1. Formy vzdělávání žáků podle RVP SPECIÁLNÍ se zdravotním postižením

Speciální vzdělávání je zajišťováno:

- v základní škole speciální;
- formou individuální integrace ve třídách základní školy nebo školy samostatně zřízené pro žáky s jiným druhem postižení podle individuálního vzdělávacího plánu;
- formou skupinové integrace ve třídě, oddělení nebo skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v základní škole nebo základní škole samostatně zřízené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení;
- v rámci jiného způsobu plnění povinné školní docházky, který je stanoven zákonem (individuální vzdělávání, vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením). Výuka je 10letá. Dělí se na 1. stupeň a 2. Stupeň. 1. stupeň je 1. – 6. a 2. je 7. – 10. ročník.

7.4.2. Hodnocení výsledků vzdělávání

Výsledky vzdělávání v základní škole speciální se hodnotí slovně.

7.4.3. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence k učení "

- dovede základy čtení, psaní, počítání a používá je pro další vzdělání, -chápe pochvalu jako motivaci, -ovládá elementární práci s počítačem, uplatňuje získané zkušenosti

Klíčové kompetence k řešení problémů

- dovede rozpoznat problém a řešit jej podle naučeného plánu, -ví, na koho má poprosit, aby ji nebo jemu pomohl, nenechá se odradit,

Kompetence komunikativní

- rozumí komuniké a dokáže reagovat podle jeho možností, -chápe jednoduché texty,

Klíčové kompetence personální

- má představu o vztazích mezi lidmi,

Klíčové kompetence občanské

- dokáže se chovat v kritických chvílích podle nařízení kompetentních lidí

Klíčové kompetence pracovní

- plní naučené postupy a podle návodu provádí jednoduché práce, -koncentruje se na pracovní výkon, přijímá kritiku na svůj pracovní výkon přiměřeně,

7.4.4. Výukové cíle

7.4.4.1. JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Výuka je koncentrovaná na citové vnímání a komunikaci. Předměty bývají Řečová výchova, Čtení, Psaní. Jde především o porozumění komuniké, chápat a vyjádřit pocity a názory.

Psaní je zaměřeno na nácvik grafomotoriky.

Pro zájemce, u kterých se předpokládá, že by mohli pochopit komuniké poslechem, lze otevřít volitelný předmět Cizí jazyk. Jde o pochopení jednoduchých frází.

Dále je k dispozici Dramatická výchova, která rozvíjí komunikaci a interpersonální vztahy. Podněcuje kreativitu, pocitové vnímání.

ČTENÍ

1. stupeň Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

-dbát na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání , -číst slabiky a dvojslabičná slova, skládat slova ze slabik , -tvořit věty podle obrázků , -orientovat se na stránce i řádku , -chápat obsah krátkých vět doplněných obrázkem

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

zvládat čtení probraných tiskacích i psacích písmen , -rozlišit stejně znějící slova různého významu , -umět reprodukovat krátký text podle ilustrací a návodných otázek , -orientovat se ve větě , -číst s porozuměním jednoduché věty , -přednášet krátké říkanky a básničky

2. stupeň Očekávané výstupy

žák by měl

číst všechna tiskací i psací písmena , -zvládat čtení krátkého jednoduchého textu , -orientovat se ve čteném textu , -zapamatovat si obsah přečteného textu a umět reprodukovat snadný krátký text , -přednášet říkanky a básničky , -získat pozitivní vztah k literatuře, - orientovat se v jednoduchých návodech podle obrázků

PSANÍ

1. stupeň Očekávané výstupy – 1. období

dodržovat správné držení psacího náčiní , -vyvodit písmena podle obrázků , -odlišovat délku samohlásek , -psát velká hůlková písmena, -psát a spojovat písmena a tvořit slabiky, -zvládat základní hygienické návyky spojené se psaním , -napsat hůlkovým písmem své jméno

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

psát písmena, která umí číst , -opisovat a přepisovat slabiky a jednoduchá slova, -ovládat psaní hůlkového písma , -psát písmena a slabiky podle diktátu, -opsat číslice

2. stupeň

žák by měl

dbát na čitelný písemný projev, -psát slabiky a jednoduchá slova i podle diktátu, -opsat slova a jednoduché věty, -napsat nebo opsat jednoduché sdělení podle předlohy, -přepsat krátký jednoduchý text, -podepsat se psacím písmem, -napsat nebo opsat běžné písemnosti – adresu, přání, dopis podle vzoru, -psaní číslic i podle nápovědy

ŘEČOVÁ VÝCHOVA – 1. stupeň -Očekávané výstupy – 1. období

reprodukovat jednoduché říkanky a básničky, -odpovídat na otázky slovem, větou, -dokázat se koncentrovat na poslech pohádek a krátkých příběhů popsat jednoduché obrázky, -reprodukovat krátký text podle otázek

Očekávané výstupy – 2. období

reprodukovat krátké texty podle jednoduché osnovy, -vyprávět zhlédnutý filmový nebo divadelní příběh podle návodných otázek, -vyprávět jednoduchý příběh podle obrázku, -popsat osoby, předměty podle reálu nebo vyobrazení za pomoci doprovodných otázek, -zvládat slovní formy společenského styku – pozdrav, prosba, poděkování, -dramatizovat jednoduchý krátký příběh z oblasti, která je žákům blízká

2. stupeň

žák by měl

dosáhnout srozumitelného mluveného projevu, širší slovní zásoby, snažit se o zřetelnou výslovnost, -používat věty se správnými gramatickými strukturami , -dbát na kulturu mluveného projevu , -komunikovat vhodně v běžných situacích a zvládat základní pravidla komunikace, -popsat děje, jevy a osoby na obrázcích , -vyprávět vlastní zážitky a popsat své pocity, -převyprávět vyslechnutý, přiměřeně náročný příběh, divadelní nebo filmové představení, -dramatizovat jednoduchý příběh nebo pohádku

7.4.4.2. MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Předmět je podkladem pro rozvoj praktického a logického myšlení a prostorové představivosti aplikované v praktickém životě. Děti při výuce používají pomůcky včetně kalkulačky. Tak jako u Základní školy praktické i v Základní škole pro děti se středně těžkým mentálním postižením matematika prolíná celé vzdělání po celou dobu.

Řazení a třídění předmětů

1. stupeň – Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

orientovat se v pojmech všechno – nic, hodně – málo, malý – velký, dlouhý – krátký, - stejně – více – méně, široký – úzký, -řadit předměty zleva doprava, -třídít předměty podle velikosti, barev, tvaru, obsahu

Očekávané výstupy 2. období

žák by měl orientovat se v pojmech větší – menší, kratší – delší, širší – užší, -rozlišovat vlevo – vpravo, uprostřed, -orientovat se na ploše, -porovnávat množství a tvořit skupiny o daném počtu prvků, -třídít předměty podle pořadí ve skupinách, -přiřazovat předměty podle číselné řady

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl, -číst, psát a používat číslice v oboru do 5, numerace do 10, -orientovat se v číselné řadě 1 až 10, -sčítat a odčítat s užitím názoru v oboru do 5, -znát matematické pojmy +, -, =, -psát číslice 1–5 i podle diktátu

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl, -číst, psát a porovnávat čísla v oboru do 20 i na číselné ose, numerace do 100, -umět rozklad čísel do 20 bez přechodu přes desítku, -sčítat a odčítat s názorem do 20 s přechodem přes desítku, -psát čísla do 100, -zvládat snadné příklady v oboru do 100 bez přechodu přes desítku

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl používat výrazy pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu, , -doplňovat jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 10, -uplatňovat matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

používat výrazy vpravo – vlevo, -rozlišovat pojmy rok, měsíc, den, -určit čas s přesností na celé hodiny, -znát základní jednotky délky a hmotnosti – metr, kilogram, -doplňovat

jednoduché tabulky posloupnosti čísel do 20, -uplatňovat matematické znalosti při manipulaci s penězi

ZÁKLADY GEOMETRIE

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl poznat a pojmenovat základní geometrické tvary (čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník), -rozlišit základní geometrické tvary na různých předmětech, -porovnat délky různých předmětů, rozlišit kratší – delší

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl
kreslit křivé a přímé čáry, -poznat rozdíl mezi čarou a přímkou

2. stupeň

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Očekávané výstupy

žák by měl
psát, číst a používat čísla v oboru do 100, numerace do 1000 po 100, -orientovat se na číselné ose, -sčítat a odčítat písemně dvojciferná čísla do 100 bez přechodu přes desítku s použitím názoru, -používat násobkové řady 2, 5, 10 s pomocí tabulky, -umět řešit praktické početní příklady a jednoduché slovní úlohy, -pracovat s kalkulátorem

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Očekávané výstupy

žák by měl, -znát a užívat základní jednotky délky, hmotnosti, času, objemu, -zvládat početní úkony s penězi, -orientovat se v čase, určit čas s přesností na půlhodiny, -doplňovat údaje v jednoduché tabulce

7.4.4.3. INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

1. stupeň

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl
zvládat základní obsluhu počítače – zapnutí, vypnutí, práci s myší, -pracovat s vybranými a přiměřenými výukovými a zábavnými programy podle pokynu, -zvládat psaní známých písmen na klávesnici, -dodržovat pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák by měl

zvládat psaní jednoduchých slov, krátkých vět, popřípadě pracovat se základními symboly alternativní komunikace, -zvládat práci s vybranými jednoduchými výukovými a herními programy, -vyhledávat informace na internetu podle pokynů, -dodržovat pravidla zacházení s výpočetní technikou, -zvládat základní funkce mobilního telefonu – přijetí hovoru, případně zprávy SMS

7.4.4.4. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

1. stupeň

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

znát název své obce a adresu bydliště, -zvládnout orientaci v okolí svého bydliště, v budově školy a jejím okolí, -poznat a pojmenovat předměty ze svého nejbližšího okolí (domov, třída, škola), -ovládat základní pravidla bezpečnosti při cestě do školy

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

popsat cestu do školy podle otázek, -znát nejbližší důležitá místa v okolí školy a bydliště, -sdělit poznatky a zážitky z výletů a vlastních cest, -dodržovat zásady bezpečnosti při hrách

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

znát rodinné příslušníky, rozlišovat jejich stáří (starý, mladý, starší, mladší) a blízké příbuzenské vztahy, -znát jména spolužáků a svých učitelů, -mít osvojené základy společenského chování – umět pozdravit, poprosit, poděkovat, -poznávat a pojmenovat různé lidské činnosti, -vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

dodržovat pravidla pro soužití v rodině, ve škole, mezi kamarády, -projevovat toleranci k odlišnostem spolužáků, -pojmenovat nejběžnější pracovní činnosti, -rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

popsat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích, -poznat nejběžnější druhy domácích zvířat, -pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny, -popsat počasí podle obrázku (déšť, sníh, bouřku, vítr), -znát základní zásady pobytu v přírodě

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

poznat rozdíly mezi stromy a keři, -poznat nejběžnější volně žijící zvířata, -rozlišit listnaté a jehličnaté stromy

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

dodržovat zásady osobní hygieny a zvládat základní sebeobsluhu, -pojmenovat hlavní části lidského těla, -dokázat upozornit na své zdravotní potíže, -vědět o zásadách bezpečného chování při hrách, na výletech a při koupání

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

uplatňovat hygienické návyky, sebeobslužné dovednosti a zásady zdravé výživy, -zvládnout ošetření drobného poranění, -uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce, -reagovat přiměřeně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Je povinnou formou tělesné výchovy, která se zřizuje pro žáky s trvale nebo přechodně pozměněným zdravotním stavem, tedy ZTP/P. Zařazení žáka se provádí na doporučení lékaře.

1. stupeň

Žáci by měli dbát na správné držení těla v různých polohách, umět různé speciální cviky pro kompenzaci jejich oslabení. Ve 2. období by měli korigovat cvičení podle pokynů učitele.

2. stupeň

Žák by měl mít odpovídající vytrvalost ve cvičení a odpovědně kompenzovat vlastní oslabení.

7.4.4.5. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Je to jedno z nejdůležitějších vzdělávacích témat, kde je rozhodováno o budoucím povolání člověka s postižením. V 9. ročníku mají děti předprofesní přípravu, která je vedena podle možností školy. Během všech pracovních aktivit je kladen důraz na bezpečnost při práci a na návyky k bezpečnosti při práci a hygienu práce a na návyky k hygieně práce. Cíle edukace jsou koncentrovány na sebeobsluhu, zlepšení motoriky, vytváření pracovních dovedností a návyků. Děti se nacvičují pracovat s předměty denní potřeby.

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti , -zvládnout oblékání a svlékání oděvu, skládání a uložení oděvu, obouvání , -udržovat pořádek ve svých věcech i ve svém okolí

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

pečovat o své tělo, svůj zevnějšek i své osobní věci, -zvládat běžnou údržbu oděvu i obuv, -dodržovat zásady účelného oblékání

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

třídit různé druhy drobného materiálu podle velikosti, tvaru, barev, -zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami, -vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů, -pracovat podle slovního návodu

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

pracovat podle předlohy a vytvářet přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z drobných materiálů, -využívat při tvořivých činnostech vlastní fantazii i prvky lidových tradic, -volit vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu, -udržovat pořádek na pracovním místě; dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce

2. stupeň

PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY

Očekávané výstupy

žák by měl

rozlišovat různé druhy materiálů, -získat základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech, -zvolit vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu, -orientovat se v jednoduchých pracovních postupech a návodech, -vybrat a správně používat vhodné pracovní nástroje a pomůcky, -dodržovat obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím

PRÁCE MONTÁŽNÍ A DEMONTÁŽNÍ

Očekávané výstupy – 1. období

žák by měl

zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Očekávané výstupy – 2. období

žák by měl

provádět při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž, -pracovat podle slovního návodu, předlohy, -spojovat a rozpojovat různé jednoduché předměty, -udržovat pořádek na svém pracovním místě, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce

2. stupeň

PRÁCE MONTÁŽNÍ A DEMONTÁŽNÍ

Očekávané výstupy

žák by měl

sestavit podle návodu, plánu jednoduchý model, -zvládnout jednoduchou montáž a demontáž při práci se stavebnicemi, -provádět údržbu jednoduchých předmětů, -dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy

žák by měl

volit vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin, -pěstovat a ošetřovat květiny v interiéru a využívat je k výzdobě, -znát hlavní zásady pěstování zeleniny, -používat vhodné pracovní pomůcky při práci na zahradě, -znát běžné druhy ovoce, -seznámit se s běžnými léčivými rostlinami a znát nebezpečí jedovatých rostlin, -vědět o způsobu chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty

PRÁCE V DOMÁCNOSTI

Očekávané výstupy

žák by měl

zvládat jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti, -používat vhodné prostředky při práci v domácnosti, -používat základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhovat spotřebiče, -připravit pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy, -dodržovat základní principy stolování a obsluhy u stolu

7.5. Praktická škola JEDNOLETÁ RVP-PRŠ 1

Absolvent Praktické školy jednoleté si doplňuje vzdělání Zvláštní školy praktické a Zvláštní školy speciální. Je potřeba, aby si žák osvojil vědomosti a dovednosti potřebné k výkonu jednoduchých pracovních činností. Praktická škola je potvrzena Vysvědčením o závěrečné zkoušce. Náročným úkolem bylo hledání cest k profesnímu uplatnění pro žáky dříve pomocných škol. Nejlepší absolventi mohli pokračovat v Praktických rodinných školách. Jak byli žáci lepší ve výsledcích na pomocných školách, vznikl problém, jak budou dále tito žáci uplatnění.

7.5.1. Vstupní předpoklady žáků

Praktická škola jednoletá je určena žákům s těžkým zdravotním postižením, zejména s těžkým stupněm mentálního postižení, žákům s postižením více vadami a žákům s diagnózou autismus, kteří získali ucelené vzdělání na úrovni pomocné školy, případně zvláštní školy ukončili povinnou školní a ze zdravotních či jiných závažných důvodů se nemohou vzdělávat na jiném druhu a typu školy

7.5.2. Pojetí a cíle vzdělávacího programu

Ve vzdělávacím programu pro žáky s těžkým stupněm zdravotního postižení je za předpokladu důsledného respektování individuálních schopností a možností žáků kladen důraz nejen na prohloubení a rozšíření vědomostí získaných v průběhu plnění povinné školní docházky, ale především na osvojení manuálních dovedností perspektivně využitelných v profesním i osobním životě a získání kladného vztahu k práci, na rozvoj komunikačních dovedností, kultivaci osobnosti, výchovu ke zdravému životnímu stylu a dosažení maximální možné míry samostatnosti žáka. Dosažení výše uvedených záměrů znamená výrazné posílení předpokladů integrace žáka do společnosti, v čemž především spočívá hlavní cíl vzdělávání žáků s mentálním postižením. Žáci se připravují na konkrétní jednoduché aktivity většinou pro potřeby obce nebo regionu. Předpokládá se, že absolventi Praktických jednoletých škol najdou své uplatnění v chráněných pracovištích. Pozitivní zkušenosti dříve byly získány s pracovním uplatněním lidí s mentálním postižením v Domovech důchodců a v Mateřských školách a ve speciálních školách, kde pracují jako pomocní pracovníci ve školních a ústavních kuchyních, na zahradě apod.

7.5.3. Vzdělávací oblasti

7.5.3.1. ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Výuka je zaměřena na zdokonalování psaní jak do kvality i do kvantity. Akcent se klade na praxi jako je korespondence, poznámky a psaní na počítači.

Ve čtení je kladen akcent na praktické přijímání informací z okolního světa.

Logopedická péče je podstatná součást jazykové výchovy.

7.5.3.2. MATEMATIKA

Především budou upevňována vědomosti o početních algoritmech v matematice a na aplikaci matematiky v praktickém a běžném životě. Výuka se konkrétněji zaměřuje na prostorovou orientaci, na míry a váhy, výpočty povrchů apod. Dále žáci jsou vedeni k počítání peněz a poznání hodnoty korun. Nakonec je potřeba říci, že by měli dobře zacházet s kalkulačkou.

7.5.3.3. RODINNÁ VÝCHOVA

V Rodinné výchově jsou žáci vychováni pro život ve vlastní rodině anebo v chráněném bydlení. Pojetí předmětu předpokládá nauku praktických činností například formou her, kdy jsou vyvolávány různé situace. Na rozdíl od jiných předmětů, zde

rozsah tématu, jejich pořadí vede především pedagog, podle vědomostí a dovedností žáků.

V Rodinné výchově máme 4 hlavní tematické okruhy: Péče o domácnost, Příprava pokrmů a stolování, Péče o členy rodiny, Péče o zdraví.

Péče o domácnost

Sebeobsluha, hygienické návyky, -Úklidové práce v domácnosti, -Praní ruční, v pračce, používání odšťedivky, sušení prádla, -Žehlení prádla a oděvů.

Příprava pokrmů a stolování

Nákupy a uchovávání potravin., -Příprava teplých a studených pokrmů dle zásad správné výživy. -Stolování, prostírání stolu, mytí nádobí.

Péče o členy rodiny

Péče o dítě. Těhotenství, porod, šestinedělí, péče o novorozence, -Péče o zdraví dítěte, -Péče o staré a nemocné členy rodiny.

Péče o zdraví

Ochrana zdraví, zdravý způsob života – režim dne, prevence nemocí, otužování, hygieny, -Projevy a příznaky nemoci. Chronická onemocnění, -Užívání léků, lékařský předpis, volně prodejné léky, -Prevence proti zneužívání léků a návykových látek, -Základy první pomoci.

Ruční práce

Je předmětem, kde se žáci přijímají vědomosti o odívání, údržby prádla anebo pletení. Předmět je koncentrován pro péči prostředí doma.

7.5.3.4. HUDEBNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA

Má pro děti s mentálním postižením veliký význam, kdy je formováno emotivní citění a kultivuje člověka. Výuka probíhá prostřednictvím nauky, zpěvu při doprovodu na klavír nebo kytaru. Využívá se Orffových hudebních nástrojů nebo pohybových aktivit.

7.6. Praktická škola dvouletá RVP-PRŠ 2

Praktická škola, kde jsou vzděláni žáci po dva roky, je pokračováním vzdělávání na Základní škole praktické a na Základní škole speciální. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání praktická škola dvouletá dává možnost získat střední vzdělání žákům se středně těžkým stupněm mentálního postižení, případně s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením, které jim znemožňuje vzdělávání na jiném typu střední školy. Praktická škola dvouletá doplňuje a rozšiřuje všeobecné vzdělání dosažené v průběhu povinné školní docházky. Vzdělávací proces je zaměřen na získání základních pracovních dovedností, návyků a pracovních postupů potřebných v každodenním i v budoucím pracovním životě. Poskytuje základy

odborného vzdělání a manuálních dovedností v oboru dle zaměření přípravy a vedoucích k profesnímu uplatnění. Získané dovednosti mohou žáci také využít v dalším vzdělávání. Absolventi praktické školy dvouleté jsou připravováni pro jednoduché pracovní činnosti v oblasti služeb a výroby (např. v sociálních a komunálních službách, ve zdravotnictví, ve výrobních podnicích, v zemědělství), případně k pokračování v dalším vzdělávání.

Vzdělávání se ukončuje závěrečnou zkouškou; dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce. Absolventi praktické školy dvouleté jsou připravováni pro jednoduché pracovní činnosti v oblasti služeb a výroby (např. v sociálních a komunálních službách, ve zdravotnictví, ve výrobních podnicích, v zemědělství), případně k pokračování v dalším vzdělávání.

7.6.1. Odborné kompetence pro všechna zaměření školy

Klíčové kompetence se na Praktické škole dvouleté se doplnily o klíčové kompetence k odbornosti. Jsou pěstovány hodnoty jako odpovědnost k výkonu práce, kdy absolvent kontroluje kvalitu své práce a je kompetentní dodržet kvalitu. Očekává se, že žák bude také kompetentní pracovat ekonomicky, být si vědom, jak velké finanční náklady vy měla práce mít jako jak nakládat s materiály a energiemi aby byla práce výnosná.

7.6.2. Vzdělávací okruh

Obsah vzdělávání je strukturován podle vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů integrujících jak teoretické, tak praktické vzdělávání.

7.6.2.1. ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Žák by měl rozlišovat spisovný jazyk, nespisovný jazyk, dále pak uplatňovat znalosti českého pravopisu v písemném projevu a využívat poznatky z tvarosloví, kde používá adekvátní slovní zásobu včetně příslušné odborné terminologie, Reprodukovat přiměřený text je další dovedností, -rozlišit jednotlivé literární žánry, -poznat a formulovat rozdíl mezi poezií a prózou, -orientovat se v odborném textu, -zjišťovat základní potřebné informace z dostupných zdrojů

Literární výchova

Počítá se kvalitní technikou čtení, přednesu, reprodukce přečteného, formulace dojmů z četby. Je probírána klasická i moderní literatura podle výběru- kniha, knihovna, encyklopedie, denní tisk, časopisy, odborná literatura vztahující se k odbornému zaměření, -filmové zpracování literárních děl, -dramatizace literární tvorby, -čtení návodů a pracovních postupů (profesní příprava)

7.6.2.2. CIZÍ JAZYK

Absolvent Praktické školy dvouleté by měl pochopit jednoduché pokyny v jazyce, kterému se vyučí, nebo pochopit jednoduchému textu nebo nápisu, dále pak být kompetentní jednoduché konverzaci při kontaktu s cizincem. Konkrétně by měl pojmenovat věci kolem sebe ve třídě, nebo lidi kolem sebe, dny v týdnu, potraviny.

7.6.2.3. MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Matematika především na Praktické škole připravuje pro vzdělávání odborných předmětů. Ve vyučování žáci zdokonalují numerické počítání z paměti i na kalkulačce. Dále je kladen akcent na praktické využití v běžném životě.

Od žáka je očekáváno, že bude umět operace s přirozenými čísly, odhadovat výsledky, pracovat v základních aritmetických operacích s desetinnými čísly, procenty. Pro další předměty je potřeba, aby měl dovednost převádět jednotky a orientovat se v jednoduchém grafu. Pokud se týká geometrie, měl by narýsovat tvary v rovině.

7.6.2.4. INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Cílem vzdělávání ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie je naučit žáky pracovat s prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi. Umožňuje jim získat praktické dovednosti v oblasti využití počítačů a jejich sítí k získávání, zpracovávání a prezentaci informací, ke vzájemné komunikaci s okolím a k seberealizaci při zájmových činnostech.

Žák by měl ovládat počítač včetně jeho příslušenství, ovládat práci s adresáři a soubory. Další důležitá činnost je práce s textovým editorem a zvládnout komunikaci pomocí emailu.

7.6.2.5. ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací oblast Člověk a společnost má nezastupitelnou roli v přípravě žáka na soukromý i společenský život. Vzdělávací obsah je zaměřen na tvorbu humánních mezilidských vztahů v rodině, na pracovišti i v širším celospolečenském kontextu. Důraz je kladen na sounáležitost, vzájemnou úctu, formování etických principů, odpovědnost a toleranci. Žáci si postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi. Seznamují se se základními právy a povinnostmi a zároveň i s problémy, které soužití lidí provázejí. Učí se respektovat a uplatňovat mravní principy, pravidla společenského soužití, rozvíjejí si občanské a právní vědomí.

7.6.2.6. PROFESNÍ PŘÍPRAVA

Vzdělávací oblast Odborné činnosti je jednou ze stěžejních vzdělávacích oblastí, která vede k utváření odborných kompetencí potřebných pro výkon praktických činností. Cílem odborného vzdělávání je připravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa.

Vzdělávací oblast Odborné činnosti zahrnuje vzdělávací okruhy: Rodinná výchova, Výživa a příprava pokrmů, pro které je vzdělávací obsah a rozsah stanoven v RVP PRŠ 2.

7.6.2.7. RODINNÁ VÝCHOVA

Vzdělávání v tomto vzdělávacím oboru směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k základním znalostem svých práv a povinností v oblasti partnerských vztahů, rodinného života a připravenosti na plnění základních rolí v rodině, uvědomění si významu rodiny uvědomění si důležitosti výchovy k rodičovství, role otce, matky, péče o dítě od narození, výchovu dětí.

Žák by měl:

-zdůvodnit funkci rodiny ve společnosti, -rozlišovat postavení jednotlivých členů v širší rodině, -vědět, co znamená náhradní rodinná péče, -vědět, na koho se obrátit v případě osobního ohrožení, -rozpoznat nevhodné a rizikové chování, -znát nebezpečí související s nebezpečnými návyky, -uvědomovat si odpovědnost za sexuální chování a znát důsledky rizikového sexuálního chování, -umět se chránit před pohlavně přenosnými chorobami -

Výživa a příprava pokrmů

Vzdělávání v tomto vzdělávacím oboru směřuje k utváření klíčových kompetencí tím, že vede žáka k osvojení základních vědomostí z oblasti správné výživy, pak zvládnutí základních vědomostí z oblasti výživy a uplatňování zásad správné výživy při přípravě pokrmů.

Žák by měl:

znát zásady hygieny a bezpečnosti při práci, -bezpečně ovládat kuchyňské vybavení, -udržovat pořádek na pracovním místě, -třídít odpad a chránit životní prostředí, -poskytnout první pomoc při poranění, -zvolit vhodné potraviny podle technologického postupu, -používat odpovídající kuchyňský inventář, -připravit pokrmy studené a teplé podle receptury, -orientovat se v receptech, -připravit běžné teplé nápoje

7.7. Odborné učiliště

Žáci základních škol praktických, kteří školu úspěšně dokončili, nebo které dokončili Praktickou školu jednoletou nebo dvouletou, mohou se dále vyučit nějakému řemeslu na Odborném učilišti, které má dvouletý nebo tříletý program. Některé obory, jako zedníci, truhláři apod. dávají možnost při překonání administrativních bariér podnikat, a bývají pak někdy vyučení v oboru velmi úspěšní.

Na Odborných učilištích probíhá výuka oborů **kategorií E a H. Kategorie E** je určena pro učně, kteří dříve se vzdělávali podle RVP-ZV příloha LMP. Podle vstupů je předpokládáno, že student bude kompetentní po absolvování oboru kategorie E pracovat v jednoduchých činnostech daného oboru. Uvedu několik příkladů oborů kategorie E, které: kovářské práce, obrábění kovů, obráběcí práce, elektrochemická výroba, keramické práce, cukrářské práce, pekařské práce, dřevařské práce, lesní výroba a lesnické práce, pečovatelské práce.

Obory **kategorie H** kladou nároky na absolventa daleko vyšší, než na absolventa oboru E. Absolvent je plně kompetentní vykonávat kompletační a nekompletační práce, zpracovávání materiálu, vykonat odborné měření a kontroly po výkonu své práce apod. Několik oborů kategorie H: Hutník, Modelář, Pokrývač, Lodník, Zámečnick, Optik, Kuchař, Elektrikář, Jezdec a chovatel koní, Krejčí apod.

7.8. Rehabilitační třídy Základních škol speciálních-dříve pomocných

Přes velký pokrok ve vzdělávání dětí s mentálním postižením, doposud nebyly děti s těžkým a hlubokým mentálním postižením vzdělávány. Nyní absolventi přípravného tříletého cyklu Pomocné školy, kteří nejsou schopni nastoupit do Pomocné školy, počnou studium v Rehabilitační třídě. Je tím naplněn článek 33 Listiny základních práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky. V těchto třídách je kladen akcent na kompletní rehabilitační péči, protože děti s takovými formami mentální retardace bývají i fyzicky hendikepováni a jejich psychický vývoj jde ruku v ruce s motorickou retardací.

Děti v rehabilitačních třídách především se učí některé formě komunikace se svým okolím, jednoduché soběstačnosti, a aby pomáhali rozvíjet jejich motoriku.

8. Příprava k povolání

Povolání u lidí s postižením je jako u intaktní populace podstatnou rolí v životě jedince. Jejich příjem jim umožňuje v některé míře nezávislost na blízkých lidech, vyšší sebevědomí a naplnění života, vylepšení pracovních dovedností, větší kontrolu nad vlastním životem (Johnová, 1999). Velká potřeba je připravit mentálně postižené k povolání, kdy mnohdy je potřeba připravit i zaměstnavatele a pracovní prostředí pro člověka s postižením.

8.1. Právní podklad pro přípravu k povolání lidí s postižením

Zaměstnávání osob je řízeno zákonem 435/2004 Sb. části 3. Již v § 67 je deklarovaná ochrana lidí se zdravotním postižením na trhu práce. Podle § 67 jsou to lidé, kteří mají uznanou invaliditu 1. -3. stupně.

§69 popisuje, jak funguje Pracovní rehabilitace pro lidi s mentálním postižením. Lidé s postižením mají právo na pracovní rehabilitaci v místě bydliště. Lidé s postižením v kooperaci s ÚP vytvářejí individuální plán k přípravě k povolání, dále Úřad Práce provádí poradenskou aktivitu pro volbu povolání, a pomáhá najít zaměstnání a udržet si jej.

8.1.1. Chráněné pracoviště § 75

Chráněné pracovní místo je pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s úřadem práce. Chráněné pracovní místo musí být provozováno po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. Na vytvoření chráněného pracovního místa poskytuje úřad práce zaměstnavateli příspěvek.

Úřad práce může na základě písemné dohody se zaměstnavatelem nebo s osobou se zdravotním postižením, která se rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, poskytnout i příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů na chráněné pracovní místo obsazené osobou se zdravotním postižením; roční výše příspěvku může činit maximálně trojnásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku.

8.1.2. Chráněná dílna § 76

Chráněná pracovní dílna je pracoviště zaměstnavatele, vymezené na základě dohody s úřadem práce a přizpůsobené pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kde je v průměrném ročním přepočteném počtu zaměstnáno nejméně 60 % těchto zaměstnanců. Chráněná pracovní dílna musí být provozována po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. Na vytvoření chráněné pracovní dílny poskytuje úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Příspěvek na vytvoření chráněné pracovní dílny může maximálně činit osminásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku na každé pracovní místo v chráněné pracovní dílně vytvořené pro osobu se zdravotním postižením a dvanáctinásobek této mzdy na pracovní místo pro osobu s těžším zdravotním postižením. Vytváří-li zaměstnavatel na základě jedné dohody s úřadem práce 10 a více pracovních míst v chráněné pracovní dílně, může příspěvek na vytvoření jednoho pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením činit maximálně desetinásobek a pro osobu s těžším zdravotním postižením maximálně čtrnáctinásobek výše uvedené průměrné mzdy.

8.1.3. § 81 Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %.

Povinnost uvedenou v odstavci 1 zaměstnavatelé plní

- a) zaměstnáváním v pracovním poměru,
- b) odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům nebo odebíráním výrobků nebo služeb chráněných pracovních dílen provozovaných občanským sdružením,⁴⁷⁾ státem registrovanou církví nebo náboženskou společností nebo právnickou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností⁴⁸⁾ nebo obecně prospěšnou společností,⁴⁹⁾ nebo zadáváním zakázek těmto subjektům nebo odebíráním výrobků nebo služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám, nebo
- c) odvodem do státního rozpočtu, < <http://business.center.cz>>

8.2. Tranzitní program

je služba, která je především určená studentům Praktických škol a odborných učilišť. Tranzitní program je služba, která by díky individuální praxi a nácviku pracovních a sociálních dovedností měla vyústit v možnost zaměstnání na otevřeném trhu práce (v běžné firmě) a díky nabytým dovednostem napomoci k udržení zaměstnání. Na rozdíl od podporovaného zaměstnávání je na pracovišti také pracovní asistent, který pomáhá na místě zvládnout jak pracovní výkon, tak i komunikaci mezi zaměstnancem a kolegy a vedoucím.

Jaké jsou cíle:

- naučit studenta/ku, co znamená chodit do práce (práva a povinnosti spojené se zaměstnáním- pravidelná a včasná docházka, domlouvání dovolené apod.)
 - rozvíjet pracovní a sociální dovednosti studentů/ek (komunikace se spolupracovníky, umět se dopravit do zaměstnání, nácvik pracovního pohovoru, apod.)
 - umožnit studentovi vyzkoušet si práci v běžném prostředí
 - usnadnit studentovi přechod ze školy do běžného pracovního prostředí
 - usnadnit studentovi přechod z dětství do dalšího života
 - napomoci studentům/kám a jejich blízkým k vytvoření představy o možné budoucnosti

(Rytmus o.p.s.)

Výhodou programu je individuální přístup, dále vystřídání praxí na více pracovištích a člověk s MP má jak se rozhodnout, která práce jej fakticky naplňuje.

8.3. Podporované zaměstnávání

Dalším projektem pro zaměstnávání lidí s postižením je podporované zaměstnávání. Vzniklo v Americe jako přímá pomoc pro lidi s mentálním postižením, jako náhrada tradičních metod, které nebyly příliš účinné. Pak v roce 1984 přišla zákonné určení, které dalo řád této aktivitě. Z Ameriky se podporované zaměstnávání přesunulo dále do Kanady a Austrálie, kde metoda patří k již zaběhlým metodám pomoci mentálně postiženým lidem. V 90. letech konečně přišlo podporované zaměstnávání do Evropy,

kde největšími průkopníky je NORSKO, ŠVÉDSKO A FINSKO. Nejdále ve vývoji je Norsko, které pracuje na zkoušení v praxi podporované zaměstnávání – Arbes med bistand - , kdy chtějí vyvrátit trend zvyšování sociálních dávek. Je preferována podpora zaměstnávání lidí s postižením před poskytováním sociálních dávek. V letech 1993 – 95 byl vytvořen pilotní projekt, který vedl k legislativnímu zakotvení Podporovaného zaměstnávání. V ekonomickém měřítku byly náklady na práci v chráněných dílnách o 30 % vyšší než v podporovaném zaměstnávání. Podporované zaměstnávání je časově omezená služba na 3 roky, alespoň v Norsku – na rozdíl od nás, kde ji máme jen na 2 roky.

Finsko podporovalo chráněnou integrovanou práci a několik pilotních projektů.

Německo také provozuje národní systém podporovaného zaměstnávání, který se nazývá služby expertům na integraci a je zajišťována privátními organizacemi. Podle právní úpravy z roku 2000 je v každém německém regionu jedna organizace nabízející služby podporovaného zaměstnávání na základě výběrového řízení a paktu s místním úřadem práce.

Trvání podporovaného zaměstnávání je jen 9 měsíců

Do ČR se podporované zaměstnávání dostalo do poloviny 90. Let prostřednictvím osvěty AJJDC, která také finančně podpořila podporované zaměstnávání v Čechách.

Podporované zaměstnávání má tendenci efektivně propojit lidi s postižením a jejich pracovní místo. Pracovní konzultant vyladuje přání lidí s postižením pracovat na otevřeném trhu práce a požadavky zaměstnavatelů, kteří nabízejí pracovní místo a zákonnou povinnost zaměstnávat lidi s postižením, které mají firmy s více než 25 zaměstnanci.

Pracovní konzultant pomáhá realizovat představy člověka s mentálním postižením a přizpůsobit je požadavkům zaměstnavatele přímo na pracovišti, nikoliv tréninkem v chráněném prostředí. Pracovní konzultant pomáhá k zvládnutí pracovních dovedností a k navazování kontaktů v pracovním prostředí.

9. Praktická část

Ve své praktické části jsem se zaměřil na možnosti vzdělávání a přípravy k povolání, popřípadě uchycení se na volném trhu práce lidí s mentálním postižením v tak specifickém regionu, jako je Teplicko. Jde o kvalitativní výzkum v prostředí o několika jedinců připravujících se k povolání popřípadě absolventů pracujících ve firmách.

9.1. Teplicko a jeho specifika

Okres Teplice nacházející se v Ústeckém kraji na severozápadě Čech má podobný úděl jako okresy Chomutov a Most. Krásná příroda Krušných hor a Českého Středohoří je v kontaktu s těžkým průmyslem a hnědouhelnými doly. V dobách komunismu, jak jsem naznačil na počátku práce, byly v regionu běžné koncentrace oxidu síry 1500 mikrogramů síry na metr krychlový a více, hodnoty které byly pro jiné regiony nepředstavitelné kromě Moravskoslezského kraje, tehdy Severní Moravy. Tyto teratogenní vlivy byly velkou příčinou Vrozených vývojových vad, kdy jsem byl svědkem jejich důsledků. Před patnácti lety jsem navštěvoval Ústav sociální péče, kde jsem se setkal s klienty postiženými hydrocefalem, rozštěpy a hlubokou mentální retardací. Dalšími teratogenními vlivy, které se hodně podílejí na VVV, je alkohol, který je na Teplicku ale i okolních okresech metlou. Alkohol je bohužel metlou pro celou Českou republiku. Česká republika je na 2. místě po Moldávii v pití alkoholu v Evropě (www.alkoholik.cz). Na Teplicku je to dáno skladbou obyvatelstva, které se pohybuje v dolních pásmech IQ v ČR.

Podle zdravotnických statistik jsem zjistil, že v roce 2010 Ústeckém kraji bylo narozeno 4% dětí s vrozenými vývojovými vadami a umístil se na 4. místě v republice. (www.uzis.cz) Bohužel jsem se nikde nedopídlil k počtu lidí s mentálním postižením.

Dalším nepříznivým faktorem, který ovlivňuje integraci lidí s mentálním postižením je vysoká nezaměstnanost, která je typická pro celý ústecký kraj. Na Teplicku bylo v roce 2009 13,83%. Byla nad průměrem Ústeckého kraje. Zaměstnavatelé mají pak z čeho vybírat, aby zajistili nejlepší chod provozu v podniku.

9.2 Vzdělávání lidí s mentálním postižením na Teplicku

Na Teplicku najdeme 4 základní školy praktické v Teplicích a 1 z nich je v Duchcově. Mateřské speciální školy jsou dvě – v ulice u Červeného kostela, a Trnovanská. Základní školy speciální najdeme 3 jen v Teplicích. Praktická škola jednoletá a dvouletá je provozována jen pod občanským sdružením Arkadie o. s.

9.3 Speciální základní škola a speciální mateřská škola Teplice, Trnovanská 1331, příspěvková organizace

Je komplexem speciální edukace. Její části jsou Mateřská speciální škola v kapacitě 60 dětí, dále Speciálně pedagogické centrum, Základní škola speciální v kapacitě 90 dětí, Školní družina a Jídelna. Speciálně pedagogické centrum je otevřené pro děti i z jiného prostředí, než je domovská škola. Doprava dětí do škol je vedena neveřejnou dopravou občanského sdružení Pohoda a Arkadií.

Do školního vzdělávacího programu je zakomponován program **Hrou a učením k samostatnosti**.

Pohoda o.s.- vzniklo iniciativou rodičů postižených dětí a pro účel podpory SPC pro děti s tělesným postižením a kombinovanými vadami. Její hlavní aktivitou je komplexní péče, jako bývá komplexní rehabilitace, plavání handicapovaných dětí, doprava do školy, psychorehabilitační pobyty pro děti.

Další zajímavou možností, která je nabízena školou v Trnovanské je „**Snoezellen**“ (čtěte Snuzelen). Slovo SNOEZELEN je holandského původu a skládá se z výrazů „čichat“ a „dřít“ . První výraz má význam stimulace, neboť Snoezellen není jen místností, ale především terapií. Druhý výraz představuje klid a relaxaci. Snoezellen je speciálně upravená a vybavená místnost, která nabízí klientům s nejtěžším stupněm postižení možnost náplně volného času, celkového uvolnění a seberealizace. Tito klienti jsou často omezeni v možnosti přijímat základní podněty v podmínkách, které jsou pro nás běžné. Snoezellen jim umožňuje vstoupit do zcela nových prostor a získávat tak nové zkušenosti. Snoezellen ve škole je členěn na čtyři části – zrakově,

hmatově, pohybově a sluchově stimulační. Je v něm zajištěn klid pro terapii, selektivní prezentace smyslových podnětů s vyloučením rušivých vlivů z běžného prostředí a je vhodnou místností pro aplikaci konceptu Bazální stimulace. Jeho nejčastějšími návštěvníky se stanou žáci školy a klienti SPC Teplice (www.spcteplice.cz).

9.4 Arkadie

Arkadie vznikla 9. října 1990 na popud matek dětí s postižením mentálním. V září 1991 byla zahájena výuka v pomocné a zvláštní škole. 1.9.1992 byla zavedena pravidelná doprava dětí. 1.4.1992 byla zahájena aktivita rehabilitačního zařízení. 1. 9. počala výuka v praktické škole. 1. 2. 1996 Arkadie přijala nový mikrobuse Ford, který umožňuje dopravu dětí s postižením do Arkadie. 1. 4. byl zahájen díky ceně Cína program canisterapie a 1. října byl zaveden program hipoterapie. 17. 6. 2003 dostala Arkadie pro chráněné bydlení pět bytů. V listopadu pak Arkadie dostala dva malometrážní byty pro chráněné bydlení. V prosinci byla zahájena chráněná dílna v Masarykově ulici, ve které r. 2007 počala výroba dekorativních svíček. 1. 8. 2006 vzniká chráněná dílna v Úpořinách. 1. 9. 2006 byl zakládán denní stacionář pro děti s mentálním postižením. R. 2008 počala Krčma na statku v Úpořinách.

9.4.1. Základní škola a praktická škola Arkadie, o.p.s.

U Nových lázní 9, Teplice

je rozdělena na vyšší ročníky základní školy praktické a základní školy speciální, dále na praktickou školu a školní klub.

Purkyňova 10, Teplice

odloučené pracoviště, přestože je původní budova, kde jsou nižší ročníky základní školy a družina.

Základní i Praktická škola by chtěla být otevřenou školou, která velice komunikuje s rodiči dětí s mentálním postižením a vybavit je do kvalitního běžného života. Poskytují pestrou paletu aktivit, která plní volný čas žáků, jako jsou tělovýchovné a kulturní akce, výlety, tábory a rekreační aktivity.

Dále je velká tendence žáky připravit k dalším periodám života, jako je studium, nebo příprava k povolání, pracovní uplatnění pokud možné na otevřeném trhu práce.

Základní i Praktická škola je v přímém kontaktu a mateřskou Arkadií, která provozuje chráněné a rehabilitační dílny. Ve škole je příjemné prostředí, které jsem viděl, a pedagogové mají ke každému zvlášť přístup.

Vybavení školy

Arkadie je škola rodinného typu s bezbariérovým přístupem. Na 1. stupni jsou 4 učebny a 1 pracovna a na 2. stupni je 5 učeben a 3 pracovny. Všechny učebny jsou vybaveny výpočetní technikou, která je připojená k internetu a k Intranetu. K připomínce stojí i nový nábytek s variabilitou sestavy lavic. Nevýhodou je malé prostory budovy a chybějící tělocvična. Do tělocvičny se chodí na Základní školu U Nových lázní. K tělovýchově slouží i vlastní hřiště a park. Je zde velice rozvinutá muzikoterapie.

Personál

Převážně mladý, ale zkušený je pedagogický personál. Je poskládán z 11 většinou kvalifikovaných učitelů, z nich 3 je speciálních pedagogů a 9 odborných asistentů pedagoga. Dále na škole pracuje environmentální koordinátor, logoped, správce výpočetní techniky a metodik prevence. Externě dále spolupracuje muzikoterapeut,

klinický psycholog a rehabilitační sestra. Dále škola spolupracuje se Speciálně-pedagogickým centrem, Pedagogicko-psychologickou poradnou, klinickým psychologem a psychiatry.

Ředitelem školy je pan Mgr. Ivan Růžička

Charakteristika žáků

Žáci mají povětšinou lehkou a středně těžkou mentální retardaci. Mentální postižení mnohdy provází jiné postižení, které je kupříkladu:

DMO, poruchy motoriky, poruchy koncentrace ADD, hyperaktivita ADHD, Downův syndrom, děti v lázeňských pobytech, epilepsie, apod. Dále k tomu patří vady řeči, jako jsou dysartrie, afázie, balbuties neboli koktavost, rhinolálie. V ojedinělých případech bývají také těžká zraková postižení, a někdy poruchy chování a autistické rysy.

Edukace

Vzdělávání základních předmětů doplňují poznatky o aktuálním dění. Mluví se o aktuálních tématech, která jsou problematikou v okolí lidí. Jde o výchovu, která vede k postojům každého občana, k formování hodnot lidí. Tématy je Osobnostní výchova, multikulturní výchova, multimediální výchova, nebo Výchova demokratického občana, Environmentální výchova a Výchova k evropskému myšlení v globální kontinuitě. Multikulturní výchova má konkrétně v Teplicích podstatný význam, jelikož kromě velké menšiny romských obyvatel je přítomno hodně občanů arabského kontinentu a ruské národnosti. Rozvíjí pochopení jiných kultur. Multimediální výchova chrání děti a studenty Praktické školy před klamnou reklamou, ale i pomáhá k přijímání informací pro praktické využití. Však mají možnost i pochopení reklamy, k jaké věci je dobrá a vytvářet vlastní reklamu.

Plán ŠVP vychází z RVP-LMP.

9.4.2. Praktická škola jednoletá

Absolventi základní školy praktické a speciální pak studují buď na Praktické škole jednoleté, nebo dvouleté anebo odborné učiliště. PŠ 1 je určena pro žáky s těžším zdravotním postižením, především mentálním, kteří mají celkové základní vzdělání. Při přijímání se koná pohovor. Studenti se zde připravují na jednoduché práce v chráněném prostředí. Na konci studia je vydáváno vysvědčení o závěrečné zkoušce.

9.4.3. Praktická škola dvouletá

Převážně bývají přijímáni žáci s lehkým mentálním postižením, kteří ukončili vzdělání v základní škole praktické, nebo v nižším jak 9. ročníku základní školy. Studenti se připravují na práci v chráněném zaměstnání a programu podporovaného zaměstnávání, někdy i na pracovní volný trh.

9.4.4. Přechod ze školy do života

Arkadie představila nový pilotní program „**PŘECHOD ZE ŠKOLY DO ŽIVOTA**“ který by měl dovést k odpovědnému životu a přivést k vlastnímu zaměstnání žáky nejen Arkadie. Pracovní konzultantka, kterou jsem měl čest vidět při práci, komunikuje a motivuje žáky posledních ročníků praktických škol, na společných schůzkách s konzultantkou studenti, formou různých technik a skupinových diskusí, poznají více sami sebe a ujasní si, co od svého života a budoucnosti očekávají a co pro to sami mohou udělat. Pracovní konzultantkou je velice milá a ochotná profesionálka slečna Bc. Kateřina Jelínková.

9.4.5. Praxe studentů Praktické školy Arkadie

Studenti Praktické školy Arkadie mají od listopadu roku 2010 znovu možnost praxí ve firmách v Teplicích. Tyto praxe navazují na probíhající program Přechod ze školy do života, který studentům má otevřít oči při rozhodování o tom, co budou chtít po škole dělat. Někteří studenti začali uvažovat o možném dalším studiu v různých učebních oborech. Jiní by chtěli pracovat. Však na konzultacích jsem zaslechl ne jeden názor, že by chtěli zůstat doma na sociálních dávkách. To je pro Arkadii nepřijatelný pohled do budoucnosti, od kterého žáky odklání a motivuje k aktivnímu životu. Bývají však i případy, které nyní jeden uvedu, kdy blok k zapojení do života je ze strany ani ne pedagogů, ani studentů, ale rodičů: Jedna studentka praktické školy by se ráda učila na pomocnou kuchařku, avšak musela by bydlet na intru. Maminka nepřivítala tuto možnost ani ne tak proto, že by měla obavy o fungování dcery odděleně od rodiny. Domněnka pedagogů podložená vědomostmi o prostředí studentky je jiná: maminka měla větší obavy o zkrácení jediného příjmu rodiny, které jsou přídatky na péči o člověka s postižením, tedy v jejím případě o finance pro vlastní potřeby.

V praktické škole nefunguje Tanzitní program jako takový, ale jen praxe během studia. Studenti mají možnost vyzkoušet si kuchařské práce v jídelně Zdravěnka anebo v Bio restauraci Zahrada v Teplicích, kde k nim má profesionální přístup provozovatelka Lucie Tomášková a která mě poskytla u příjemné „nekávy“ cenné informace.

9.4.6. Keramická dílna Úpořiny

Chráněná dílna vznikla r. 2006 v Úpořinách na kompletně zrekonstruovaném statku. Předmětem výroby chráněné dílny je keramika, která je vyráběná pod vedením

keramičky a ergoterapeutky 15 zaměstnanci. Vedle obchůdků Arkadie je prodej výrobků na recepcích teplických lázní, květinářství, na jarmarcích.

9.4.7. Keramická dílna Krupka

Dílna v Krupce vznikla r. 2001. Nadbytečná mateřská škola posloužila efektivně pro lidi s mentálním postižením, kteří měli velké problémy s pracovním uplatněním v Krupce. Jejím artiklem je výroba keramiky, jako v Úpořinách. Významným odběratelem výrobků jsou velké podniky, které nakupují dárkové předměty zejména v rámci náhradního plnění zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním. Takovými významnými obchodními partnery jsou například Lafarge Cement, Siemens, Knauf Insulation.

9.4.8. Technická a kompletační dílna

Technická chráněná dílna povolává nyní 17 zaměstnanců včetně vedoucího dílny, ergoterapeutky a jednoho a druhého mistra provozu. Vedoucí dílny je Pavel Hronek. Do prostor v Teplicích-Proseticích se dílna přestěhovala r. 2006, kdy dříve byla tady keramická dílna nyní v Úpořinách. K dispozici byly ale jen část budovy. Problém s prostorem byl vyřešen, kdy r. 2007 podařilo Arkadii vyhrát výběrové řízení a získat kompletní prostory. Hlavní pracovní náplní je výroba a kompletace ze všech výrobních odvětví, ale také jednoduché truhlářské práce. Nyní má dílna prostory pro rozmanité práce, vlastní elektrický vysokozdvizný vozík k nakládání nebo vykládání malých nákladních automobilů a jedno pracoviště vybaveno s natlakovaným vzduchem. Současným hlavním zadavatelem práce je firma Jansen Display s.r.o., pro kterou dělá chráněná dílna cca 20 druhů montážních a kompletačních prací. Dále chráněná dílna spolupracuje s několika dalšími obchodními partnery, pro které dělá různé ruční práce.

Zaměstnanci, lidé s MP, mají pracovní dobu 6 – 8 hodin. K dispozici mají sociální zázemí včetně sprchových koutů, oddělené šatny, bezbariérový pohyb po celém objektu, plně vybavenou kuchyňku a jídelnu.

Ekodvůr Arkadie

Vedle fungujících dílen v Úpořinách, byla nově vybudována ekologická farma, která se rozjíždí. Farma je v prostředí venkovské krajiny, kde ji tvoří pastviny, koně, krávy, ovocné stromy, avšak je blízko do Teplic. Arkadie má v plánu vybudovat pracoviště pro lidi s mentálním postižením pro práci u zvířat a na v zemědělství. Zároveň zde bude vybudováno vzdělávací centrum pro ekologické programy. Jenže má to mnoho bolavých míst. Vedení Arkádie mělo nápad, že klienti rehabilitační dílny měli by možnost pracovat a relaxovat na záhonkách a u koní, krav, koz apod. po boku příjemné hospůdky. Lokalita pro takový projekt je perfektní a problematická zároveň. Je zde krásné prostředí, ale pro Ekodvůr je k dispozici málo prostor. Okolní pozemky bývají v privátních rukách. Lidé je potřebují pro vlastní chov koní a neprodají ani nepronajmou je.

Jiným problémem je přes dostupnost busové dopravy dopravit se do Úpořin. Především pro udržení **Krčmy na statku** je poloha Chráněných dílen, Ekodvora a restaurace nevýhodná. Proto nyní Krčmu mají v pronájmu jiní provozovatelé. Arkadie od tohoto projektu, kde dříve mohli pracovat lidé s mentálním postižením z ekonomických důvodů, dala ruce pryč. Nyní dalším problémem je, že majitel areálu měl jiné představy, než vedení Arkádie. Proto nyní předal rozhodovací kompetence o zvířatech sousedce, která chová vlastní koně a pokud by došlo k nějakému konfliktu představ, mohla by plně zamezit přístup Arkádie ke koním ovčím apod. Proto vedení chráněných dílen a Ekodvora drží jakoby křečovitě přátelské vztahy s majitelem a jím pověřenou dámou. Od paní Poštové jsem se dověděl, že vlastně Arkadie mám jen ve vlastnictví jen jednu budovu, kde je první stupeň, a další budovy mají v pronájmu.

V chráněných dílnách pracují lidé především s lehkým mentálním postižením, přesto někdy velice je znepokojují exkurze děti ze základních škol, ale to by znepokojovalo i lidi bez postižení. Ale tyto exkurze vykonávají osvětu mezi dětmi o problematice

lidí s mentálním postižením a ekologie. Chráněné dílny Ekodvůr si zároveň potřebuje na sebe vydělávat v době škrťů vládních rozpočtů. Právě jiná situace by byla, kdyby areál i zvířata byla by v majetku Arkadie, byly by jiné pravomoce a kompetence pro rozvinutí podle mého mínění tak pěkného projektu. Problémem je, že lidé s mentálním postižením neznají příliš něco jiného, než práci v chráněných dílnách a neradi se přizpůsobují novým věcem. I kdyby byl podle paní Poštové jediný zaměstnanec chráněné keramické dílny kompetentní pracovat v zemědělství i s mechanizací, pravděpodobně do budoucna by bylo více absolventů Praktických škol schopno uchytit se v takové profesi. Práce v zemědělství je podle mého mínění jedna z nejlepších povolání pro lidi s mentálním postižením, protože mají kontakt s přírodou, která harmonizuje jejich psychický stav, práce se zvířaty kompenzuje citovou frustraci, která je obvyklým jevem a práce mnohdy není intelektově náročná, přesto je možný přechod hlavně pro pány přejít na nějakou kvalifikovanou práci. Podle ředitele OU Jirkov studenti s diagnostikovaným mentálním postižením dělají si řidičský průkaz na zemědělské stroje i na automobil, nic je neomezuje, pokud vykonají testy a jízdy. Podle mého názoru Ekodvůr je velmi pěkný a perspektivní projekt, ale chtělo by to jiné podmínky, navíc bych jej propojil s dalšími lidmi, kteří pro Arkadii konají například hipoterapii a přitom zaměstnávají z vlastní vůle člověka s mentálním postižením.

9.4.9. Rehabilitační dílny Krupka, Rovná-Teplice, Úpořiny

Lidé, kteří pro své mentální postižení dočasně nemohou pracovat v Chráněných dílnách a přivydělat si alespoň malou mzdou, mohou pracovat v rehabilitačních dílnách pod vedením Arkadie. Rehabilitační dílny jsou společně v objektu, kde jsou chráněné dílny. V rehabilitačních dílnách lidé se připravují na potenciální práci v Chráněných dílnách.

9.5 Vlastní průzkum- Kvalitativní průzkum perspektivy potenciálních uchazečů o povolání a prostředí. Chtěl jsem prozkoumat a popsat problematiku a prostředí vzdělávání lidí s mentálním postižením a jejich přípravu k povolání s perspektivou uchycení se na volném trhu práce. Předpokládal jsem, že zaměstnavatelé se budou bránit zaměstnávání lidí s mentálním postižením. Zajímá mě úspěšnost absolventů Praktických škol, a kteří prodělali program **Ze školy do života** a jak jsou jejich zaměstnavatelé spokojeni s nimi. Kromě Arkadie, která má výše zmíněné chráněné dílny pro zaměstnávání lidí s mentálním postižením, nedověděl jsem se o jiných chráněných dílnách na Teplicku, kde by pracovali lidé s MP.

9.5.1. Metodika průzkumu

Pro potřeby diplomové práce vzhledem k malému počtu jedinců a charakteru problematiky jsem zvolil kvalitativní průzkum prostředí formou kvalitativního pozorování a rozhovorů. Účastnil jsem se konzultačních hodin v Praktické škole, kde

konzultantka pro Podporované zaměstnávání probírá se studenty jejich aspirace, motivuje k nějakým rozhodnutím a připravuje je na realitu, která doprovází povolání a pracovní uplatnění, ekonomické fungování každého. Pohovory jsem prováděl jak se studenty Praktické školy, zaměstnanci s mentálním postižením, kteří našli pozici na otevřeném trhu práce, i s vedoucími pracovníky zaměstnavatelů, kteří je vedou. Jde tedy o případovou studii, kdy jsem se pokusil zachytit problematiku přípravy k povolání.

9.5.2. Pohovory se studenty Praktické školy

Při pohovorech se studenty Praktické školy jednoleté i Praktické školy dvouleté jsem měl možnost nahlédnout do jejich plánů, vědomostí o problematice povolání a přípravy k povolání, ale i vedení konzultace konzultantkou pro Podporované zaměstnávání.

Byl jsem v kontaktu se 4 studenty Praktické školy. Jeden chlapec a jedna dívka praktikují v Bio restauraci Zahrada v Teplicích.

Jména jsem pozměnil pro zachování anonymity respondentů.

Pavla- je žákyně na Praktické škole dvouleté. Vyjadřování dívky bylo velice kvalitní a věcné, bez řečových vad. Paní konzultantka se zeptala, která praxe je náročná, zda v Chráněných dílnách, nebo v podnicích na otevřeném trhu práce. Pavla potvrdila, že v podnicích veřejných je větší makačka, a v chráněnkách je práce klidnější. Nicméně práce na volném trhu ji baví víc, protože se cítí víc potřebná. Také je vědomá si potřeby více peněz, aby mohla poplatit nájem, koupit jídlo apod. Na hodinu konzultace měla připravený strukturovaný životopis, který obsahoval všechny prvky, které by měl obsahovat. Ráda by se učila na některém učilišti jako kuchařka s aspirací na povolání hlavní kuchařky v nějakém podniku, není podstatné, jestli to bude jídelna nebo restaurace. Bude to pravděpodobně ovlivněno praxí jak v jídelně Zdravěnka tak v Bio restauraci Zahrada. Obě praxe se jí líbily a byla spokojená s prací.

Měla představu, kolik korun by chtěla jako pomocná kuchařka výplatu. Na dotaz pracovní konzultantky, jaká je hrubá a čistá výplata, chvíli váhala, ale pak odpověděla dobře, že na konto přichází čistá. Při přání 10 000 Kč platu za pomocnou kuchařku ji paní konzultantka pověděla, že by musela mít hodně zázračnou práci, aby měla na Teplicku takový plat.

Michala- je původně od rodiny, kde rodiče jsou nezaměstnaní a kteří mají jako jediný příjem její invalidní důchod. Řečový projev byl jednoduchý a projevovala se nerada. Pravděpodobně se styděla především přede mnou, ale jak jsem pochopil, dělá jí to problém také jindy v klidnějším prostředí. Ke komunikaci ji paní konzultanka ji musela malinko přinutit, aby přemýšlela, proč potřebuje vzdělání, kterému se nebude bránit, ale neměla potřebu výdělku peněz. Michala by ráda pracovala také jako pomocná kuchařka, ale nemá potřebu dostávat výplatu. Říká, že bude žít z důchodu, který má od státu. Pravděpodobně představu přijala podle vzoru rodičů, kteří se nyní bojí velkých výdajů, které jsou propojeny s jejím potenciálním studiem a pobytem na intru mimo Teplice. Michala je v praktických předmětech pochvalována pedagogy i na praxích, především při vaření. Pedagogové z Praktické školy Arkadie nyní konzultují a přemlouvají rodiče, aby Michale umožnili pokračování v nějakém jiném městě. Pochopil jsem, že pro Michalu by byla vhodná i změna prostředí pobývání.

Pepík- je žákem Praktické školy jednoleté. Do dnešního dne měl představu, že po škole bude doma na invalidním důchodu. Nyní by rád pracoval v chráněné dílně v Proseticích. To je veliký pokrok, že by se chtěl pracovně integrovat. Od paní konzultantky ale dostal vystřízlivění, že chráněné dílny nemohou dále přijímat, protože kapacita chráněných dílen je přeplněná. Je potřeba hledat na otevřeném trhu práce, nicméně jeho chuť pracovat byla milým překvapením. Paní konzultantka se ptala, jaká práce jej baví nejvíce v Chráněných dílnách a odpověděl, výroba svíček. Dokázal popsat postup, jak se vyrábějí. Na otázku pro koho vyrábějí kovové rámečky v Proseticích, jako ostatní nevěděl, pro jakou firmu a proč je vyrábějí. Jedná se o firmu JANSEN-DISPLAY.

Marek- je žákem Praktické školy dvouleté. Má řečovou vadu, jen velká koncentrace je potřebná k pochopení, o čem říká. Překvapivé jsou jeho vědomosti v oblasti politického dění i pochopení fungování pracovního zařazení. Praktikuje v Bio restauraci Zahrada, kde byl nejvíce chválen. Byl kompetentní posoudit nedostatky, které měl v práci, ale zároveň byl si vědom předností, které na praxi měl.

9.5.3. Kontakt s absolventy podporovaného zaměstnávání

Lukáš – Po praktické škole v Arkadii navštěvoval Odborné učiliště v Ústí nad Labem – Trmicích obor pečovatelské práce. Po ukončení školy se nemohl nikde uchytit po dobu 9 měsíců. Přeposlal několik životopisů, ale nijak nebyl úspěšný. Nakonec jej přijali v Pečovatelském domě pro lidi důchodového věku. Dověděl jsem se, že jej přijali víceméně jako dobrý skutek. Lukáš byl komunikativní, dobře pochopil mé dotazy a krátkými větami na ně odpovídal. Přes jeho řečovou vadu bylo mu rozumět. Byl však nervózní, jako bych jej zdržoval od práce, ačkoli jeho kolegyně mu pověděly, ať se mě v klidu věnuje. Práce jej baví, je samostatný v dojíždění a nemá pozdní příjezdy, jak jsem se dověděl od kolegyň. Připouští, že by nemusel dostat prodloužení smlouvy, ale neleká se a bude hledat popřípadě dál práci. Nepříjemné je, že se s ním popravdě dále nepočítá a jiného člověka s mentálním postižením by přijmout nechtěli. Je dobrý na práci fyziky těžkou, jakou je manipulace a dopomoc klientům, ale zastávají ji i kolegyně, a že je nesamostatný, nemohou jej mít na noční sichty. Perspektiva přes jeho vyučení není dobrá.

Pavel- Pracuje ve firmě, kde jsou baleny žiletky. Jeho práce je jednoduchá manuální činnost, která nevyžaduje kvalifikaci. Pan vedoucí, přestože pověděl, že k nim přišel z Arkadie, nepovažuje jej za člověka s jakýmkoli postižením a je s jeho prací plně spokojený, především s přístupem k práci.

Petr- Pracuje čtvrtým rokem na pile jako dělník. Po absolvování Základní školy praktické V Duchcově konzultoval povolání přes Arkadii. Po několika měsících přijali na pilu i jeho přítelkyni, která se učila v Arkadii. Její práce je uklízení pilin ze dvora a podobné práce. Vedoucí je s její prací spokojený. Platilo to i u Petra, ale během krátké chvíle se jeho postoj k práci změnil. Sám mě řekl, že dříve dělal přesčasy, ale nyní nechce. Zdravotní problémy neguje. Při mém kontaktu s ním mluvil klidně, pochopil dotazy hned a je uvědomělý ve svém postavení jedince s mentálním postižením. Této pozice podle vedoucího dokáže chytře využít. Nepěknou věcí podle vedoucího je, že v půl 4. hodiny odpoledne nechá vše být, jak mu odpadne náradí a materiál od ruky a je konec práce. Kolegiální vztahy byly dříve dobré a po nějakém přelomu v jednání nikdo s ním nechce pracovat. To jen tvrdí vedoucí. Jeho perspektiva udržení práce je nepříznivá. Vedoucí se však nebrání přijmutí jiného člověka s mentálním postižením.

9.5.4. Pohovor s provozovatelkou Bio restaurace Zahrada

Provozovatelka slečna Tomášková (pro mě Lucie, 19 let jsme se spolu neviděli, pozn. autora) restaurace počala spolupráci s paní Jelínkovou a žáci praktické školy počali u ní praktikovat. Nejprve přemýšlela o zaměstnání člověka s mentálním postižením, ale vzhledem k náročnosti práce je potřeba, aby tam byla popravdě plně samostatná jednotka. Pak ji napadl vznik chráněné dílny, ale.

Nejlépe práce šla **Markovi**. Přes jeho logopedické postižení rád si povídá s lidmi. Byl jediným, kdo se nebál jít na „plac“. Perfektně a rychle se naučil číslování stolů, ale hůře je na tom měření nápojů podle měřítek kapalin. To sám přiznává na konzultaci v Arkadii. Práce v kuchyni je problematická. Marek říkal, že jej baví loupat brambory, ale popravdě podle Lucie oloupe půlku a druhou nechá. Při pečlivém výběru povolání a praxi při pracovním asistentovi by mohl být pracovní integrován.

Pavla velice učenlivá dáma přes dobré vzdělávací dovednosti volila raději praxi v kuchyni. Měla nutkání projevit se jako velice chytrý člověk, který všechno ví, což nedělá vždy dobrotu v pracovním kolektivu, nicméně pracovní výkon byl dobrý a práce pro ni byla přínosem.

Kateřina byla studentka Praktické školy jednoleté. Není aktivní, je potřeba ji říci přesně, jakou práci má dělat, potom je potřeba práci po ni dodělat.

10. Závěr

Teplicko má několik velikých nevýhod proti jiným regionům, jako je například Praha nebo Morava, kde je daleko lepší pracovní uplatnění pro intaktní společnost, tedy i pro lidi s jakýmkoli postižením. V Praze nebo například v Olomouci mají dobře zavedený Tranzitní program, který nikde na Teplicku nefunguje, i když Arkadie přemýšlí o jeho vzniku. Při individuální dopomoci již na praxích nebo rozšířenějším podporovaném zaměstnávání-několik konzultantů pro jedno město s rozšířenou působností by podle mého názoru mohlo zvýšit naděje na získání pracovního místa a vytrvat na něm. Pochopil jsem, že Arkadie, pokud jde o integraci lidí s lehkým mentálním postižením má jakýsi monopol na Teplicku, ale proč ne, když nabízí kvalitní komplexní služby pro lidi s mentálním postižením. Malinko kamenem úrazu je, že lidé s mentálním postižením i jejich rodiny vidí v Arkadii bezpečí a nepřipouští si, že by mohla někdy skončit jako organizace. Lidé zpohodlněli a je jim dobře v Arkadii, pak již není integrace a vedení si problém uvědomil. Přes velikou její síť chráněných dílen v různých odvětvích, je tendence absolventy škol podpořit je na otevřeném trhu práce, protože kapacita pracovních míst je zaprvé nedostačující a za druhé se Arkadie brání držet lidi s mentálním postižením ve skleníkovém prostředí Arkadie a tím napomáhá větší integraci. Chráněné dílny by měly být krajní poslední možností pracovního zařazení. Bude potřeba i další osvěty vedoucích pracovníků firem. Cesta je daleká, ale věřím do budoucna na perspektivu lepšího uplatnění lidí s MP na Teplicku. Můj předpoklad bránění se firmám zaměstnávání lidí s mentálním postižením se nepotvrdil, protože odpovědi byly několikeré. Je to velice individuální a podle mého mínění determinantem je ponejvíce přímo absolvent Praktické školy nebo Odborného učiliště, který se pracovní projev. Jak bude odvedená práce, podle ní bude zájem o lidi s mentálním postižením.

Resume

Teplice region in North-western Bohemia is one of the most tried regions in Czech Republic. In history Air pollution and migration of inhabitants from eastern parts determinate this region and being of people with disabilities. In 90` closing coal mining made big social problem including unemployment. All of this determinate occupational of people with mental disabilities. Now how can they integrate in to the society? In region Teplice we can find some schools for special education and the biggest of them is called Arkadie. Arkadie provides primary and secondary education and free-time activities for people with mild mental disability. Spirit of the school is very kind and students are mostly happy to studding here. Atmosphere of the school is very familiar. Familiar atmosphere is perfect for education but comfort of services can brake progressively behave in their life. Important activity of this school for people in adult age is trying to integrate people with mental disabilities to labour-market, in which is very hard competition. Students attend practice in many fields. Students after the school cold have job in protected workshops, which capacity is full. The main project in this activity we call Supported employment, but it`s provided by just one woman. Transit program should be founded with Supported employment in combination for better chance of employing people with mental handicap. Problem of few job possibilities is long time problem. Arkadie must make competence of people to be violent how is possible. I hope that Arkadie in next time will bring more chances for enlightenment to companies about handicapped people who would like work and foundation of Transit programme and more intensive assistance will bring more chance for handicapped people.

Literatura:

VALENTA, M., MÜLLER, O. Psychopedie: teoretické základy a metodika. s. 44,45, 281-284,373-375, 1. vyd. Praha: Parta, 2004. ISBN 8073200392.

ŠVARCOVÁ, I. Mentální retardace. Praha: Portál, 2000. s. 27 -30.,60-77., ISBN 8071785067

PIPEKOVÁ, J. a kol. Kapitoly ze speciální pedagogiky. 1.vyd. Brno: Paido, 1998. s. 239. ISBN 8085931656.

MARKOVÁ, Z., STŘEDOVÁ, L., mentálně postižené dítě v rodině. 1987 1. vyd. SPN s. 17.,

ŠVARCOVÁ, I. Příprava mládeže s těžším mentálním postižením n a trhu práce. Praha: Tech-Market, 1996. s.93. ISBN 8090213448.

KUBÍČE, J., KUBÍČOVÁ, Z. Máme mnoho společného. 1.vyd. Praha: Tech-Market, 1997. s.40. ISBN 8086114082.

WEBOVÉ ODKAZY:

Arkadie o.s.<www.arkadie.cz>

Rytmus o.p.s.<www.rytmus.cz>

Jedličkův ústav<www.jus.cz>

Speciální základní a mateřská škola Teplice<www.spcteplice.cz>

Dobromysl o.s.<www.dobromysl.cz>

Zdravotnické statistiky<www.uzis.cz>

Webový portál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy <www.msmt.cz>

Portál ministerstva práce a sociálních věcí<www.mpsv.cz>

Portál <<http://business.center.cz> >

Alkoholik <www.alkoholik.cz>

Diplomové práce:

Alternativní možnosti povolání lidí s mentálním postižením

Abstrakt:

Přes jakékoli problémy regionu počínající kulturním prostředím, skladbou lidí po nezaměstnanost jsem byl doveden k přesvědčení, že takové faktory nebývají vždy hlavní. Někdy vzdělání nebývá hlavním vlivem, přestože je potřebné, avšak charakter, píle a pracovitost jsou vlastnosti, podle kterých jsou lidé s postižením bráni k pracovnímu poměru. Hodnoty, které má rodina lidí s postižením někdy bývají problematické pro vzdělávání a proto jsou nabízeny školou. Výsledek je pak závislý na kvalitě školy a její vedení. Věděl jsem, že v Teplickém kraji jsou dvě školy, které nabízejí komplexní vzdělání a přípravu ke kvalitnímu plnohodnotnému životu. Přesto některé prvky je potřeba vylepšit. Největší práci by mělo být přesvědčení lidí s MP, aby uměli sami se rozhodovat, pracovat a nezpohodlnět, aby měli potřebu najít povolání a nezůstat doma, kdy mají rentu. Motivace a chuť je klíčovým faktorem kvalitního života lidí s MP.

Abstrakt

Despite all the problems in the Ranks of the cultural environment and the composition of the people after the unemployment I was led to believe it is not always the main factor in recruitment. Or maybe education is not the main determinant, though primarily affiliated, but the nature of personality, diligence and hard work are determinants, which are the quintessence of the employer's requirements. Sometimes such values in the family of people with mental disabilities are more problematic to implement, then the values would lead the school. The success of the equipment of the positive values depends on the quality of the school and its leadership. I knew that in Teplice there are that at least two schools are for high quality and fully prepare people with mental disabilities in practical life. However several shortcomings need to be improved. the largest work can be motivation of pupils with mental disabilities to individual decision-making, working and not being comfortable, aware of the need to work and not wanting to stay at home when they have rent. Motivation is the key factor for improving the quality of life of people.

Přílohy:

